

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1 ÜLDOSA	5
1.1 ASUKOHT JA KUJUNEMINE.....	5
1.2 LOODUSKESKKOND	5
1.3 RAHVASTIK JA ASUSTUS.....	6
2 ARENGUSTRATEEGIA PÕHISUUNAD AASTANI 2010	7
2.1 KOOSTÖÖVÕIMALUSED.....	7
3 AVALIKULT KASUTATAVAD ALAD	8
3.1 MUINSUSKAITSEALUSED OBJEKTID	8
3.2 PUHKEALAD, TURISM.....	8
4 TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	10
4.1 JÄÄTMEKÄITLUS	11
5 MAA- JA VEEALADE KASUTUSPÕHIMÕTTED NING KEHTIVAD PIIRANGUD	12
5.1 MAA-ALADE RESERVEERIMINE.....	12
5.1.1 Elamualade reserveerimine	14
5.1.2 Puhkealade reserveerimine.....	14
5.1.3 Üldkasutatavate alade reserveerimine	14
5.1.4 Tootmisala reserveerimine	15
5.1.5 Veekogude ala	15
5.2 SÄILITAMISELE KUULUVAD ALAD.....	16
5.2.1 Riikliku kaitse all olevad alad	16
5.2.2 Natura 2000 eelvaliku alad.....	16
5.2.3 Vääriselupaigad	16
5.2.4 Väärtuslikud maastikud	17
5.2.5 Miljööväärtuslikud hoonestusalad.....	18
5.3 SENISE MAAKASUTUSE SÄILITAVAD ALAD	19
5.4 KEHTIVAD PIIRANGUD	19
5.4.1 Riikliku kaitse all olev mälestis ja selle kaitsevöönd	19
5.4.2 Riikliku kaitse all olevate loodusobjektide piirangud	21
5.4.3 Hoiualade võrgustikust tulenevad piirangud	23
5.4.4 Avalikult kasutatavad veekogud, veekaitsevööndid ja veekogu äärsed ehituskeelu ning piirangualad	24
5.4.5 Nõuded supelrannale	27
5.4.6 Maanteede kaitsevööndid	28
5.4.7 Sadamaga seotud piirangud.....	29
5.4.8 Telekommunikatsiooni liinirajatise ja navigatsioonirajatise kaitsevöönd.....	30
5.4.9 Tehnovõrkude kaitsevööndid	31
5.4.10 Puurkaevude sanitaarkaitsevöönd	32
5.4.11 Kanalisatsiooni reoveepuhastite ja -pumplate kujud	33

5.4.12 Põhja- ja pinnavee kaitse põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse eest.....	35
5.4.13 Maaparandussüsteemidega seotud nõuded.....	35
5.4.14 Välisõhu saastekaitse.....	38
5.4.15 Tuleohutusnõuded	41
6 TIHEASUSTUSEGA ALAD	43
7 DETAILPLANEERINGU KOHUSTUSEGA ALAD JA JUHUD	43
8 EHITAMISE PRINTSIIBID PIHTLA VALLAS	44
8.1 TEHNOVÕRGUD	45
8.2 PIIRDED	45
9 MUNITSIPAALI TAOTLETAVAD ALAD	45
10 OLEMASOLEVAD PLANEERINGUD JA PLANEERINGUTE VAJADUS	46
10.1 KEHTIMA JÄÄVAD DETAILPLANEERINGUD PIHTLA VALLAS.....	46
11 ETTEPANEK KEHTIVA MAAKONNAPLANEERINGU MUUTMISEKS	47
12 KASUTATUD KIRJANDUS.....	48
13 LISAD	50
LISA 1. MUINSUSKAITSE OBJEKTID	51
LISA 2. LOODUSKAITSE ÜSIKOBJEKTID	52
LISA 3. NATURA 2000 EELVALIKU ALAD	53

SISSEJUHATUS

Pihtla valla rannaala üldplaneeringu koostamise aluseks on Pihtla Vallavolikogu otsus¹. Planeering valmis AS Entec, Pihtla Vallavalitsuse, Saaremaa Omavalitsuste Liidu (SOL) ja Saare Maavalitsuse vahelises koostöös.

Käesoleva planeeringu koostamise eesmärk on järgida *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud metoodikat ja selle alusel suunata Saaremaa rannaala kasutamist ja kaitset jätkusuutlikul viisil. Ühtlasi anda kindlust seal elavatele ja seda piirkonda kasutatavatele inimestele maa kasutamisel pikemas perspektiivis. Planeerimise põhimõtted toetuvad *Saare maakonna rannaala tsoneeringu* tulemustele moodustades tervikliku töö.

Planeeringu alaks on *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* määratletud rannaalad, mille piire on käesolevas töös täpsustatud vastavalt valitsevale olukorrale.

Planeering tähendab eelkõige kokkuleppeid ning nii planeeringu kui ka tsoneeringu üheks edukuse kriteeriumiks on kindlasti see, et kellegi huvid ei saaks riivatud, asjaosalistele peab andma võimaluse neid kaitsta. Arvestada tuleb nii hetkel valitsevat olukorda kui ka tulevikus tekkida võivaid situatsioone. Kahjuks pole see alati võimalik ja avalike huvide (e üldiste huvide) tagamiseks tuleb teisi huve piirata, arvestades sealhulgas kohalikke vajadusi.

Seega planeeringu koostamise käigus üritatakse leida parim lahendus vastuoludele, mis eksisteerivad erinevate huvide esindajate vahel, näiteks riigi, valla üldsuse ja vallas olevate erinevate huvigruppide vahel. Vastuvõetud planeering saab omakorda olema aluseks detailplaneeringute koostamisele ja ehitus- ning maakorraldusele.

Planeeringu aktuaalsuse säilitamiseks peab kehtivat planeeringut perioodiliselt üle vaatama (näiteks iga 3 aasta järel) ja vastavalt elu käigule, planeeringukohase arengu tulemustele ning muudele planeeringu elluviimisega seotud küsimustele, läbi uute detailplaneeringute, teemaplaneeringute, üldplaneeringute või üldplaneeringu protsessi muutma.

Planeeringu koostas töögrupp koosseisus:

Valdeko Palginõmm	AS ENTEC planeerija, projekti juht;
Tuuli Veersalu	AS ENTEC maastikuarhitekt;
Raimo Klesment	AS ENTEC maastikuarhitekt;
Endel Pank	Pihtla valla abivallavanem;
Aili Teigamägi	Pihtla valla maanõunik.

Lisaks kaasati vastavalt vajadusele teisi vallavalitsuse töötajaid, valla elanikke ja vallavolikogu liikmeid ning vallavolikogu juures tegutsevaid komisjone.

¹ Pihtla Vallavolikogu otsus nr 34, 20.06.2003. a

1 ÜLDOSA

Pihtla vallas asuvad Püha (Pyha – sk. k; vanemates allikates Pia, Piha jne) kirikut ja kihelkonda mainitakse esmakordselt 1449. a. Praeguse valla piirid, omaaegse Püha kihelkonna territooriumil, kujunesid peamiselt 1891. a vallareformi käigus.

Valla staatuse sai Pihtla vald 12. märtsil 1992. a.

1.1 Asukoht ja kujunemine

Pihtla vald asub Saare maakonnas Saaremaa kaguosas Liivi lahe rannal. Valla asendi muudab soodsaks Kuressaare linna suhteline lähedus. Naabriteks on Kaarma, Leisi ja Valjala vallad Saare maakonnas. Valla pindala on 228,1 km².

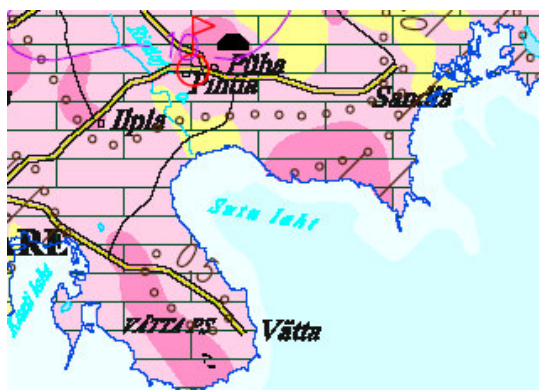
Valda läbib tähtsaim magistraal on Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare põhimaantee.

1.2 Looduskeskkond

Siinne kliima on klassifitseeritud Läänemerele Läänemere kliimavaldkonna Lääne-Eesti rannikuala ja saarte rajooni. Valdavad on edela- ja lõunatuuled. Aasta keskmine tuulekiirus on 5-6 m/s. Sademeid on siinkandis vähem kui mujal Eestis (564 mm/aastas).

Pihtla vald asub Lääne-Eesti saarestiku maastikurajoonis. Valla territoorium asub pikkamisi lõunast põhja poole kerkival paelaval, millel levib võrdlemisi ebahühtlase kattena rühsavi ja selle peal liivakuhjatisi, kruusakünniseid ja seljandikke. Rannajoon on suhteliselt vähe liigestatud, suuremad lahed on Sutu, Kase ja Kasti lahed, suurim poolsaar on Vätta poolsaar. Laide ja saarekesi leidub Laidevahe Looduskaitseala piirides valla idapiiril.

Pinnakatteks on rannaalal moreen ja kruusad-liivad. Põhjavesi on rannaalal valdavalt keskmiselt või nõrgalt kaitstud (joonis 1). Kaitsmata ja nõrgalt kaitstud alad on Vätta poolsaarel ja Sutu lahe rannal Rannaküla ümbruses juures. Vätta poolsaare keskosas ja Sutu lahe rannal, Rannaküla külakeskuse ümbruses on aluspõhjakiivid pinnakatteta (valla rannaalal asuvate alvarite asukohad). Tirbi poolsaare ja Kasti lahe rannal ning Sandla poolsaarel leidub sooldunud põhjavett.

Joonis 1. Väljavõtte eesti põhjavee kaitstuse kaardist (Perens, 2001).

1.3 Rahvastik ja asustus

Valla administratiivne keskus asub Pihtla külas, mille territoorium jääb osaliselt rannaalale. Suuremad keskused rannaalal on Sandla, Suure-Rootsi ja Kailuka külad.

Valla elanikkond on rahvaloenduse andmetel 1426 elanikku, käesolevaks ajaks on Pihtla valla elanike arv kasvanud 1551 elanikuni (seisuga 01.01.2003). Nendest ligikaudu 60% (s.o umbes 930 elanikku) elab planeeringu alal. Rahvastiku tihedus vallas on Saare maakonna keskmisi 6,8 in/km².

Eestlaste osakaal on 94%. Loomulik iive vallas, erandlikult Eesti näitajatest, on positiivne. Valla elanikkond kasvab.

Üldplaneeringuga hõlmatavale rannaalale jäävad tervenisti: Ennu, Kailuka, Laheküla, Leina, Nässuma, Rannaküla, Sandla, Sutu, Suure-Rootsi, Vanamõisa, Väike-Rootsi ja Väljaküla külad.

Osaliselt on üldplaneeringuga hõlmatavad: Hämmelepa, Iilaste, Ilpla, Kiritu, Kuusiku, Pihtla, Püha, Rahniku ja Tõlluste külad.

Kõigi eelpool nimetatud külade rahvastiku andmed on toodud **tabelis 1**. Andmed on võetud Statistikaametilt 31.03.2002. a seisuga.

Tabel 1. Rahvaarv asulates seisuga 2002

Küla	Rahvaarv	Küla	Rahvaarv
Ennu	10	Väljaküla	17
Kailuka	75	Küla*	Rahvaarv
Laheküla	5	Hämmelepa	4
Leina	0	Iilaste	11
Nässuma	27	Ilpla	72
Rannaküla	6	Kiritu	12
Sandla	111	Kuusiku	17
Sutu	35	Pihtla	103
Suure-Rootsi	76	Püha	89
Vanamõisa	52	Rahniku	14
Väike-Rootsi	0	Tõlluste	70

*Osaliselt planeeringualal asetsevad külad

2 ARENGUSTRATEEGIA PÕHISUUNAD AASTANI 2010

Tulevikus soovitakse, et säiliks ning paraneks Saare maakonna looduskeskkonna praegune suhteliselt hea seisund. Loodusliku kvaliteedi tagamise kõrval on oluline väärtuslike kultuurmaastike ja loodusliku mitmekesisuse säilimine. Soovitakse, et maakond oleks hooldatud ranna, loodusesse sobivate puhkealade ja kaunite puisniitudega (*Saare maakonna planeering, 1999*).

Saare maakonna rannaala tsoneeringu koostamisel püstitatud strateegiast tulenevad järgmised tingimused:

- rannik on suurim loodusvara Eestis, mida saab käsitleda kui taastumatut loodusressurssi. Seetõttu tuleb rannaalaid kasutada ja kaitsta jätkusuutlikul viisil nii et need säiliks ka tulevikus;
- ühtlasi anda kindlust rannaalal elavatele ja seda piirkonda kasutatavatele inimestele maa kasutamisel pikemas perspektiivis. Arvestades rannikule koonduvaid tegevusi, sealhulgas üksteist välistavad tegevused, tuleb teha valikuid, et tagada tasakaalustatult üldised huvid.

Pihtla valla eesmärk on luua kvaliteetsem elukeskkond eelkõige parandades infrastruktuuri ja sotsiaalkeskonda ning kasutades valla looduslike tingimusi puhkemajanduses ja turismis.

Pihtla valla arengukavas 2004-2010 (2004) on, kooskõlas Saare maakonna planeeringus toodud põhimõtetega, toodud arenguvision ja püstitatud valdkondade eesmärgid ning muutusvajadused. Nii näeb arengukava ette nii rannaniitude, puisniitude, sooniitude ja loopealsete korrastamise kaasaitamist Natura 2000 aladel, mereäärsete ja muude piirkondade arendamist, juurdepääsude planeerimist randa kui ka majanduskeskkonna tuleviku planeerimist.

Ohuna on toodud aktiivse noorema elanikkonna lahkumine Pihtlast.

2.1 Koostöövõimalused

Käesoleval ajal toimub aktiivne mitmekülgne koostöö Saaremaa Omavalitsuste Liidu ja Saare Maavalitsusega. Koostööna koostati *Saare maakonna rannaala tsoneering*.

3 AVALIKULT KASUTATAVAD ALAD

Avaliku juurdepääsu rannaalal tagavad esmajärjekorras:

Kallasrada – kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba. Kallasraja laius on laevatatavatel veekogudel **10 meetrit** ja teistel veekogudel **4 meetrit**. Suurvee ajal, kui kallasrada on üle ujutatud, **2 meetri** laiune kaldariba, mida mööda võib vabalt ja takistamatult veekogu ääres liikuda. Kallasraja kasutaja ei tohi kallasraja kasutamisega kahjustada kaldaomaniku vara. *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 240; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);

Riigimetsad – avalik-õigusliku juriidilise isiku omandis olevas metsas (avalik mets) on igapähe õigus viibida ning marju, seeni ja muid metsasaadusi korjata, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. *Asjaõigusseadus* (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 52, 303; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64).

Kõigile inimestele riigimetsas käimise ja puhkamise võimaluste loomine on üks Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) tähtsamaid ülesandeid ning tugineb igapäheõiguse printsiibile: igapähe on õigus metsas käia. Mõistagi on RMK puhkemajandustegevuse eesmärk metsas puhkamist niimoodi korraldada, et see loodusele võimalikult vähe kahju teeks, samuti rahvale loodusaridust jagada (Puhkus riigimetsas, 2004).

Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) käsitleb Saaremaa puhkealana tervet Saare maakonda.

3.1 Muinsuskaitsealused objektid

Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestiste kaitse ehk muinsuskaitse on oluline kultuurilise järjepidevuse ja rahva ajaloomälu säilimise aspektist. Valla rannaalal asub 18 muinsuskaitsealust objekti, 2 ajaloo-, 8 arheoloogia- ja 10 arhitektuurimälestist, nimekiri on toodud **lisas 1**, lisaks on mälestised kantud vastava tingmargiga üldplaneeringu kaardile.

Muinsuskaitse ameti ettepanekul on käesoleva planeeringuga kavandatud kaitsealuseks üksikobjektiks Nässuma külas Mäe katastriüksusel (kü tunnus: 59201:004:0328) asuv Mäe tuulik.

3.2 Puhkealad, turism

Rekreatiivse väärtusega maastik on Eestis tavaliselt tähendanud metsa või veekogu kallast ja soovitatavalt mõlemat korraga. Puhkajad armastavad nii supelda (päevitada, kala püüda) kui seeni-marju korjata ja jahti pidada. Metsa omadustest peetakse oluliseks vaheldusrikkust ja läbipääsetavust ning marja- ja seenerohkust. Veekogude puhul on oluline vähemalt osaliselt avatud kaldariba. Eelistatakse kindlapõhjalist, kuiva ja liivast kaldaala või randa (*Viljandimaa väärtuslike maastike määratlemine, 2000*).

Kaitsealadele jäävate puhkealade puhul arvestatakse kaitseala kaitse-eeskirjast tulenevaid piiranguid. Rannaalal puhkemajanduse arendamine toimub vastavalt vajadustele ja võima-

luse korral koostöös maaomanikega ning arvestades *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud põhimõtteid. Arendustegevuse puhul kõikidel puhkealadel tuleb arvestada alade rekreatsioonitaluvusega ja vajadusel viiakse läbi sellekohased uuringud.

Eesmärgid seoses turismi- ja puhkemajanduse arendamisega:

- loodussõbraliku liikumisvõimaluste parandamine (jalgrattateed, matkarajad);
- merekultuuri tähtsustamine (paadi ja jahisadamate arendamine);
- uute turismitoodete arendamine;
- turismialane koolitus;
- puhkealade võrgustiku arendamine vallas (avalike puhkealade loomine – traditsiooniliste supelrandade, rahvakogunemiskohtade munitsipaliseerimine; puhkealade sidumine roheline võrgustikuga).

Käesoleva üldplaneeringuga kantakse üldplaneeringu kaardile Laidevahe looduskaitseala üldplaneeringus (Laidevahe-Siiksaare üldplaneering) (2001) toodud ja Pihla valla maadele jäävad Silma, Laidevahe, Poka ja Kukessaare matkarajad.

Käesoleva üldplaneeringuga sätestatakse, et nimetatud rajad on avalikult kasutatavad päikesetõusust kuni päikeseloojakuni.

4 TEHNILINE INFRASTRUKTUUR

Pihtla valla teedevõrgu kujunemist on suunanud peamiselt asustus. Valla territooriumi suhteliselt suure põhja-lõuna suunalise väljavenitatuse tõttu läbivad Pihtla valda logis-tiliselt tähtsad riigimaanteed Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare põhimaantee ja Upa-Leisi tugimaantee.

Valla rannaalaid läbivad riigimaanteed on Kuressaare-Püha-Masa (nr 21133), Püha-Sandla-Kangruselja (nr 21134), Püha-Vanamõisa (nr 21135) ja Vaivere-Vätta (nr 21136) kõrvalmaanteed.

Üldplaneeringu kaardil on toodud avalikuks kasutamiseks määratud/reserveeritud teed.

Käesolev üldplaneering käsitleb vastavalt *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud jaotusele Pihtla vallas asuvaid sadamaid ja lautreid järgnevalt:

1. **Väikelaevade sadam:** Kärsa (e Vätta) sadam;
2. **Paadisillad:** kõik ülejäänud sildumiskohad;
3. **Lauter:** looduslik randumiskoht paatidele, kus neid on võimalik kinnitada ja vajadusel kuivale tõmmata, lautrid ei ole sadamad ning igapäevane igapäevane on rajada omale maale lauter.

Pihtla vallas on järgmised hüdrograafiaobjektid:

- Rannaküla külas: Säätetuka tuletorn;
- Suure-Rootsi külas: Allirahu (Sandla) tulepaak.

Vallas on olemas nii side kui telekommunikatsiooni võimalused. Puhkemajanduslikult on tähtis välja tuua, et rannaalad on kaetud Eesti erinevate mobiilside operaatorite poolt pakutavate teenustaga. Telekommunikatsiooni vajadused peab rahuldama Saaremaa kiud-optilise kaabliringi täielik väljaehitamine, tagades vajalikud ühendused suurematesse keskustesse.

Vald soovib uuendada amortiseerunud elektriliinid ja rajada suurematesse küladesse tänavavalgustuse.

Reoveepuhasteid on vallal kaks, Sandlas ja Kõljalas. Puhastid on BIO tüüpi. Kõljala puhasti alustas oma tegevust 1979. a, Sandla oma 1984. a. Reoveetrasside pikkused on kokku 3598 m. Valla territooriumil on veel Vätta kalatööstusel puhasti ja Väljamõisa külmhoonel biotiigid.

Munitsipaalomandisse kuuluvad alljärgnevad pumbamajad koos nende juurde kuuluvate veetrassidega (trassipikkus):

- Püha (899 m);
- Pihtla (140 m);
- Vätta (118 m);
- Sandla (500 m);
- Sandla klubi (50 m).

Vallal on eesmärgiks vee ja kanalisatsioonisüsteemide uuendamine (Pihtla valla arengukava 2004-2010 (2004)). Kogu ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni lahendamiseks koostatakse valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava.

4.1 Jäätmekäitlus

Vastavalt senisele riiklikule visioonile Saare maakonna jäätmekäitluse arengu osas ja Saare maakonna jäätmekavale (2002) jääb Saaremaad teenindama üks prügilat, s.o Kudjape prügilat, seejuures tuleb arendada välja integreeritud jäätmekäitlus; eelistatult tuleks jäätmevoost eraldada kompostitavad jäätmed ja taaskasutatav materjal ja seega ladestada prügilasse põhiliselt eeltöödeldud jäätmeid – töötati 1997. aastal välja maakonna jäätmehooldusstrateegia.

Kudjape prügilast, mis pärast rekonstrueerimist vastab Euroopa Liidu nõuetele, kujuneb Saare maakonna keskne jäätmekäitluskeskus.

Kõik Pihtla valla prügilad suletakse. Piirkondades, kus jäätmetekitajaid on vähe, nad on hajutatud või veetavate jäätmete kogused on väikesed, ehitatakse välja jäätmete vastuvõtupunktid, kus jäätmeid saab sorteeritult ära anda. Jäätmete maksimaalne taaskasutamine on iseenesestmõistetav ja valdav. Prügilasse ladustatakse ainult eeltöödeldud jäätmeid, s.o mineraliseeritud ja stabiliseeritud jäätmeid, mis on vabastatud ohtlikest ainetest.

Tavajäätmed on jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka. Pihtla valla territooriumil asub Saare maakonna jäätmekava kohaselt väiksem prügi kogumispunkt Pihtla külas. Prügi äravedu korraldab ja teostab Pihtla vallas vastavat litsensi omav ettevõtte.

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis nõuavad erikäitlust. Keskkonna säästlikkuse huvides on vallas korraldatud ohtlike jäätmete kokku kogumine ja andmine ohtlike jäätmete kogumispunkti. Ohtlike jäätmete kogumissüsteem funktsioneerib Pihtla vallas vastavalt Saare maakonna jäätmekavale mitmel tasandil:

- kogumisauto, mis teenindab külasid;
- kogumispunkt Pihtla vallakeskuses Pihtla külas;
- Kudjape ohtlike jäätmete keskus.

Pihtla vallal tuleb koostada valla jäätmekava, kus tuuakse ära õiguslik regulatsioon, jäätmehooldde eesmärgid ja korraldus, jäätmekäitluse mõju ning tegevuskava.

5 MAA- JA VEEALADE KASUTUSPÕHIMÕTTED NING KEHTIVAD PIIRANGUD

Käesoleva planeeringuga nähakse ette *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud põhimõtteid. Järgides võtta kasutusele planeeringute koostamisel mõiste *maa reserveerimine ja põhisihotstarve*, mida on selgitatud alljärgnevas peatükis:

5.1 Maa-alade reserveerimine

Maa reserveerimise all mõistetakse käesolevas planeeringus seda, et maa-ala on reserveeritud muuks maakasutamise eesmärgiks, kui seda on praegune maakasutamise sihtotstarve. See aga ei tähenda selle maa-ala terviklikku ega automaatset teise eesmärgiga kasutusele võttu planeeringus vaid seda, et antud ala oleks võimalik tulevikus, sellekohase vajaduse ja soovi tekkimisel, reserveeritud otstarbel kasutada (planeeringu järgimine on kohustuslik arendustegevuse korral). Näiteks maade reserveerimine elamualaks või mõnel teisel eesmärgil.

Mingiks otstarbeks reserveeritud alal saab maaomanik maad edasi kasutada selle praegusel sihtotstarbel seni, kuni ta seda soovib. Reserveeritud otstarbel kasutusele võtmiseks tuleb maaomanikul maa uueks otstarbeks kasutusele võtta läbi detailplaneeringu või maa-katastris toodud sihtotstarbe muudatuse. Kui maad soovib kasutada planeeringus toodud eesmärgil keegi teine, kui maaomanik ise, tuleb tal maa praeguselt maaomanikult ära osta. Näiteks, saab elamualana reserveeritud maale tellida detailplaneeringu ja seejärel ala kruntida ning krundid elamuehituseks edasi müüa.

Juhul, kui kehtestatud planeeringuga nähakse ette kinnisasja või selle osa kasutamine avalikul otstarbel, piiratakse oluliselt kinnisasja senist kasutamist või muudetakse senine kasutamine võimatuks on kohalik omavalitsus või riik kohustatud kinnisasja omaniku nõudel omandama olemasoleval hoonestusalal asuva kinnisasja või selle osa kohese ja õiglase tasu eest.

Põhisihotstarve on ala põhimõtteline kasutusviis, nt elamuala tähendab planeeringus ala, mille peamiseks kasutusviisiks on elamuehitus ja sellega seonduvad tegevused (nagu äri, liiklus, haljastus jne) ehk kõrvalkasutusviisid või näiteks tootmisalal on peamiseks kasutusviisiks tootmistegevus ja sellega seonduvad tegevused (nagu äri, ladustamine, transport, kaevandamine jne).

Käesoleva planeeringuga kehtestatakse lubatud maakasutuse sihtotstarbe liigid iga põhisihotstarbe juurde vastavalt **tabelis 2** (lk 13) tooduga.

Ehitusmäärusega lahendatakse vajadusel sihtotstarbe liigi lubatud kasutuse mahud, mida väljendatakse protsentides, kusjuures vastava põhisihotstarbega alal ei või kõrvalkasutusviisid ületada 49% ala mahust. Seega näiteks elamualal peab maakasutuse sihtotstarve – elamumaa olema 51% või enam (näiteks võib elamualal lubada 60% elamumaa, 20% äri-maad, 10% sotsiaal-maad, 10% trantspordimaad).

Vajadusel saab ehitusmäärusega samuti täpsustada maakasutuse sihtotstarvete alaliike kas siis väikeelamumaa või haljasmaa jne, kuid ei saa määrata maakasutuse sihtotstarbe liiki, mida *Saare maakonna rannaala tsoneeringuga* pole lubatud.

Olulised on tegevused ranna lähedasel veealal, mis võivad mõjutada randade seisundit ja randade kasutamist näiteks supluskohtadena või avalike randadena, seetõttu käesoleva üldplaneeringuga määratakse, et tegevused rannaveevööndis tuleb kooskõlastada vallaga.

Tabel 2. Maa-alade reserveerimine (alade maakasutuse põhisihotstarbed ja nendes sisalduvad katastriüksuste sihtotstarvete liigid)

Katastriüksuste sihtotstarvete liigid	Alade põhisihotstarvete liigid						
	Elamuala	Tootmisala	Puhkeala hoonete ehitamise õigusega	Puhkeala hoonete ehitamise õigusega	Üldkasutatav ala	Kaitstav ala	Riigikaitsealine ala
	E	T	P1	P2	A	H	R
Elamumaa	+						
Ärimaa	+	+		+			
Tootmismaa, mäetööstusmaa		+					
Sotsiaalmaa	+		+	+	+		
Transpordimaa	+	+	+	+	+		
Jäätmeoidla maa		+					
Riigikaitsemaa							+
Kaitsealune maa	+				+	+	
Maatulundusmaa	+			+			

Tabelis 2 toodud lubatud maakasutuse sihtotstarvete liikide kõrval on *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud soovitude alusel käesoleva planeeringuga **rannavööndis**² keelatud uute järgmiste maakasutuse sihtotstarvete alaliikide määramine:

- korruselamumaa (EK) - kolme- või enamakorruseliste korterelamute maa;
- aiandus- ja suvilakruntide maa (Ak ja Sk) - kuni 1 ha suurune aiandus- või suvilakrunt;
- kaubabaaside, turustusorganisatsioonide jt. hulгимүүgiettevõtete maa;
- kokkuostuladude ja -laoplatside maa;
- jäätmeoidlate maa.

Käesoleva planeeringuga määratakse *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud soovitude alusel jätkuvalt riigi omandis olevatel maade, mis jäävad rannavööndisse maakasutuse sihtotstarbeks maatulundusmaa, ilma hooneta ehitamise õigusega, või üldmaa.

² rannavöönd – ala veepiirist maismaa poole kuni esimese riigimaanteeni (*Saare maakonna rannaalade tsoneering, 2003*)

Sellega tagatakse laiemat avalikkuse huvid ja leevendatakse survet eramaadele rannaalal. Alljärgnevalt on toodud maade reserveerimine Pihla vallas.

5.1.1 Elamualade reserveerimine

Saavutamaks parimat võimalikku tulemust on elamualade reserveerimisel kaalutletud elamuehituspiirkondadeks sobivate kohtade eeliseid ja puudusi. Lisaks on arvestatud maakonnaplaneeringuga (*Saare maakonna planeering, 1999*) ja juba olemasolevate elamupiirkondade, töökohtade, sotsiaal- ning teenindusasutuste paiknemise ja kättesaadavusega.

Elamualana on reserveeritud järgmised alad:

- ulatuslik maa-ala Ennu, Väike-Rootsi ja Vanamõisa külates;
- maa-ala Lahekülas Kasti (e Tirbi) poolsaarel, poolsaare lõunaosa;
- maa-ala Nässuma ja Rannaküla külates;
- maa-ala Püha külas, külakeskuses;
- maa-ala Sandla külas, kultuurikeskuse lähistel
- maa-ala Sutu ja Leina külas, Sutu lahe kirde rannal;
- maa-ala Vanamõisa ja Kailuka külates, riigimaanteest nr 21136 põhjapool;
- maa-ala Suure-Rootsi külas.

Reserveeritud maad on kantud kollase värviga üldplaneeringu kaardile koos tähisega E.

5.1.2 Puhkealade reserveerimine

Puhkealadele reserveeritakse alasid kahel põhimõttel, puhkeala hoonete ehitamise õiguseta ja puhkeala hoonete ehitamise õigusega. Nimetatud alade erinevuse toob ära *Saare maakonna rannaala tsoneering*.

Hoonete ehitamise õiguseta puhkealad on reserveeritud järgnevalt:

- maa-ala Kailuka külas, Sutu lahe lääne rannal;
- maa-ala Lahekülas, maanteelt Kasti (e. Tirbi) ps'le viiva maantee ääres;
- maa-ala Rannakülas, Tõlluste säär;
- maa-ala Sandla külas, Laidevahe LKA alal;
- maa-ala Sutu külas, Sutu lahe rannal;
- maa-ala Suure-Rootsi külas, Vätta nina juures.

Reserveeritud alad on kantud roheline värviga üldplaneeringu kaardile koos tähisega P1.

5.1.3 Üldkasutatavate alade reserveerimine

Üldkasutatavate alade jaoks on reserveeritud maa-alasid järgnevalt:

- maa-ala Sandla külakeskuses.

Reserveeritud alad on kantud oranži värviga üldplaneeringu kaardile koos tähisega A.

- Sutu külas Sutu ujumisrand- vahemikus kinnistu 59201:003:0182 idapiiri pikendusest mereni kuni kinnistu 59201:003:0956 läänepiiri pikenduseni mereni
- Sutu külas Sutu lahe lääne-edela rannal supluskoht;
- Vätta nina juures supluskoht.

Avalikud supelrannad ja supluskohad on kantud üldplaneeringu kaardile tingmäärgiga *supleja*.

5.1.4 Tootmisala reserveerimine

Esmajärjekorras tuleks kasutusele võtta juba olemasolevad, endiste majandite keskuste suurehitised.

Tootmisalana on reserveeritud järgmised alad:

- maa-alad Sandla külakeskuses;
- maa-alad Tõlluste külas;
- maa-ala Väljakülas;
- maa-alad Kailuka ja Suure-Rootsi külades Vätta poolsaarel, Kärsa sadama ala ja ala riigimaanteest nr 21136 läänepool;

Reserveeritud alad on kantud lilla värviga üldplaneeringu kaardile koos tähisega T.

5.1.5 Veekogude ala

Käesoleva üldplaneeringuga reserveeritakse:

- kõikide supelrandade juurde veeala planeeringukaardil näidatud piirides;
- kõikide sadamate juurde, kus ei ole määratud sadama akvatooriumi piire, reserveeritakse veeala planeeringukaardil näidatud piirides sadama akvatooriumi tarbeks.

Reserveeritud veekogude alad on kantud sinise ruudulise alana üldplaneeringu kaardile koos tähisega V.

Reserveeritud veekogude aladel tuleb kõik tegevused kooskõlastada Pihltla Vallavalitsusega.

5.2 Säilitamisele kuuluvad alad

Mitmed piirkonnad vallas on juba praeguseks väljakujunenud säilitamist väärivatena. Osades neist kehtivad õigusaktidega kehtestatud piirangud, osades mitte. Lähtudes nende alade väljakujunenud ilme säilitamise soovist ongi seal ehitus- ja elutegevuse reguleerimiseks kehtestatud mõningad täiendavad vallapoolsed soovitusel.

Käesoleva planeeringuga sätestatakse, et maastikus asetsevad silmapaistvad üksikpuud või puudegrupid (puude tüve läbimõõt, 1,3 m kõrgusel, alates (0,2) 0,3-0,5 m – olenevalt liigist erineb), mis ei ole riikliku kaitse all, on olulised maastikuelemendid ning kõik toimingud nendega tuleb kooskõlastada Pihla Vallavalitsusega.

Üldplaneeringu kaardil ja planeeringu **lisas 2** on toodud looduskaitse all olevad üksikobjektid. Kuni *Looduskaitseaduse* kohase kaitse-eeskirja kinnitamiseni on nende objektide valitsejaks volitatud Saaremaa Keskkonnateenistus. Üksikobjekti kaitse alla võtmise otusega moodustub selle ümber kuni **50 m** kauguseni piiranguvöönd, kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti. Kõik tegevused seoses nende üksikobjektidega tuleb kooskõlastada objektide valitsejatega.

Kaitsealused üksikobjektid on kantud kaardile vastavalt EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Looduskaitseregister): KeM Info- ja Tehnokeskusest pärit andmetele.

5.2.1 Riikliku kaitse all olevad alad

Kasti maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on Lõuna-Saaremaa pärandkultuurmaastiku, rannaniitude ja haruldaste taimeliikide kaitse. Kaitsealal kehtib Vabariigi Valitsuse 27.07.2000. a määrus nr 251 *Kasti maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja Kasti maastikukaitseala kaitse-eeskiri* (RT I 2000, 64, 411). Kaitseala maa- ja veeala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele piiranguvööndisse, mille piirid on kantud riiklikusse maakatastrisse.

Laidevahe looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on Laidevahe lahe ja saarestiku ning jäänukjärvede, ohustatud poollooduslike koosluste ja seal esinevate kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Kaitsealal kehtib Vabariigi Valitsuse 5.11. 2002. a määrus nr 334 *Laidevahe looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri* (RT I 2002, 93, 534). Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele seitsmeks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks. Kaitseala ja selle vööndite piirid on kantud maakatastrisse. *Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni* artikli 2 lõike 1 kohaselt on Laidevahe looduskaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala).

Kaitsealad on kantud kaardile vastavalt EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Looduskaitseregister): KeM Info- ja Tehnokeskusest pärit andmetele.

Tegevused nendel aladel tuleb kooskõlastada kaitsealade valitsejatega.

5.2.2 Natura 2000 eelvaliku alad

Lähtuvalt Euroopa Liidu liikmesriike ühendava Natura-võrgustiku loomise vajadusest on Saare maakonnas valitud ja kinnitatud Natura 2000 eelvaliku alad. Pihla valla rannaalale jäävate alade loetelu ja nendega seotud piirangud käsitletud täpsemalt käesoleva üldplaneeringu **lisas 3**

5.2.3 Vääriselupaigad

Üldplaneeringu kaardil on aladena näidatud vääriselupaikade asukohad roheline värviga, mida ümbritseb pruun piirjoon.

Tegevused nendel aladel tuleb kooskõlastada Pihlta Vallavalitsusega ja Saaremaa Keskonnateenistusega.

5.2.4 Väärtuslikud maastikud

Väärtuslik maastik on lühidalt öeldes mitmekesise maakasutuse ja taimestikuga ilus maastik, kus leidub nii kohalikku identiteeti loovaid ajaloolisi elemente kui sobivaid elupaiku erinevatele taimedele, loomadele ning teistele elusolenditele.

Oluline on, et seadustega kaitse alla võetud alade kõrval oleks esindatud väärtuslik maastik ka väljaspool kaitsealasid. Väärtuslike maastike väljaselgitamine võib edaspidi saada aluseks hoolduskavadele ja teemaplaneeringutele ning olla alusmaterjaliks detailplaneeringute koostamisel, turismimarsruutide koostamisel ja matkaradade kujundamisel ning olla inspiratsiooniks ja abiks kohalikele elanikele, kes tahavad hoida oma kodukandi maastike väärtusi ja omapära.

Väärtuslike maastikena käsitleb Pihlta vald järgmisi alasid:

Andmed valitud alade kohta on pärit Eesti Põllumajandusülikooli Keskkonnakaitse Instituudi poolt koostatavast Saare maakonna teemaplaneeringust *Saaremaa väärtuslikud kultuurimaastikud* (koostamisel, 2003.a. seisuga). Mainitud teemaplaneering valmib iseseisva tööna.

- 1. Tõlluste maastik** – maakondliku tähtsusega ala, hõlmab rahvafolklooriga seotud looduslikke objekte (Suur Tõllu tõste kivid, muistendite järgi) ja arhitektuurseid väärtusi (Tõlluste mõis);
- 2. Nässuma maastik** – kohaliku tähtsusega ala, hästi säilinud maastikustruktuur, rohkelt geobotaaniliselt väärtuslikke alasid;
- 3. Püha maastik** – maakondliku tähtsusega ala, hõlmab loodus- ja arhitektuurseid väärtusi (Püha kirik, kalmistud ja nende ümbrus);
- 4. Vätta poolsaare maastik** – kohaliku tähtsusega: ala hõlmab loodusväärtusi (Kasti MKA, tüüpiline rannikumaastik kadastike (Kailuka nõmm) ja vanade rannaastangutega (Äigi mäed).

Reservalana on märkimist väärinud

5. Ilpla maastik – hästi säilinud maastikustruktuur, kivikalmed, geobotaaniliselt väärtuslik ala.

Eesmärgid ja seisukohad väärtuslike maastike säilitamisel, mida tuleb arvestada kuni vastava teemaplaneeringu kehtestamiseni Saare maakonnas.:

- piirkonna loodusturismi potentsiaali ja loodusväärtuste säilimise seisukohast on tähtis vältida pärandmaastikena väärtuslike poollooduslike koosluste loopealsete ja puisniitude kinnikasvamist, leida võimalusi nende alade säilitamiseks, taastamiseks ja hooldamiseks;
- säilitada valla väärtuslikud maastikud ja nendega seonduvad objektid eksponeeritava-tena ja minimeerida turismiga seotud halvendavaid mõjusid;
- edendada ja soodustada harrastuskalandust, soodustamaks ajalooliste lautrikohtade säilimist;
- maastikulised väikevormid nagu kiviaiad, tarad, üksikud puud ja väiksemad puudegrupid, kivihunnikud, endised talukohad, milledest saab kujundada väga ilmekaid maastikku kujundavaid elemente, tasub kindlasti säilitada ja vajadusel hooldusega ilmekamaks kujundada;
- soodustada erinevate kariloomade pidamist ja nende karjatamist niitudel ja karjamaadel

Väärtuslikud maastikud on kantud Natura 2000 eelvaliku alade **joonisele 2 lisas 3**.

5.2.5 Miljööväärtuslikud hoonestusalad

Käesoleva üldplaneeringuga Pihtla vallas rannaalal miljööväärtuslikke hoonestusalasid ei määrata. Vajadusel määratakse need valla ehitusmäärusega või koostatakse teemaplaneering.

5.3 Senise maakasutuse säilitavad alad

Käesoleva rannaala üldplaneeringuga maakasutuse sihtotstarbeid ei määrata *väljaspool planeeringulahendusena toodud reserveeringualasid* ning sihtotstarvete määramine ja muutmine nendel aladel ei ole üldplaneeringu muutmise aluseks. Sihtotstarbe määramisel või muutmisel *väljaspool planeeringu lahendusena toodud reserveeringualasid* lähtutakse *Saare maakonna rannaala tsoneeringus* toodud põhimõtetest ja maakatastriseadusest (RT I 1995, 29, 356; 59, 1006; 1996, 36, 738; 1997, 16, 261; 2000, 54, 347; 92, 598; 2001, 93, 565; 2002, 47, 297; 61, 375; 63, 387; 99, 579; 2003, 51, 355).

Maareformi ajal õigusvastaselt võõrandatud maa tagastamisel, maa ostueesõigusega erastamisel, vaba metsamaa ja põllumajandusmaa erastamisel ning maa riigi omandisse jätmisel määrab maa sihtotstarbe Pihtla Vallavalitsus.

Ehitamise aluseks nendel aladel on projekteerimistingimused, kui käesolev planeering või Pihtla valla ehitusmäärus ei sätesta teisiti.

5.4 Kehtivad piirangud

Rannaalal kehtivatest piirangutest on ülevaade *Saare maakonna rannaala tsoneeringu* eriosas *Seaduslikud piirangud*, ja selle lisas *Seaduslikud piirangud. Täiendatud novembris 2004*, mis on Pihtla valla rannaala üldplaneeringu üheks lähtedokumendiks.

Käesolevas üldplaneeringus on toodud piirangud, mis puudutavad otseselt Pihtla vallas asuvaid objekte ja kavandatud tegevusi.

Nimetatud on piirangut kehtestav seadusakt ning piirangu üldiseloom. Täpsemaks piirangute rakendamiseks või nendega põhjalikumalt tutvumiseks on vajalik seadusaktidega vahetult tutvuda.

5.4.1 Riikliku kaitse all olev mälestis ja selle kaitsevöönd

Alus: *Muinsuskaitseadus* (RT I 2002, 27, 153; 47, 297; 53, 336; 63, 387).

Mälestis on riigi kaitse all olev kinnis- või vallasasi või selle osa või asjade kogum või terviklik ehitiste rühm, millel on ajalooline, arheoloogiline, etnograafiline, linnaehituslik, arhitektuuriline, kunstiline, teaduslik, usundilooline või muu kultuuriväärtus, mille tõttu see on tunnistatud mälestiseks. Mälestised liigitatakse: arheoloogia-, arhitektuuri-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestisteks.

Mälestise ja mälestise tähise hävitamine või rikkumine on keelatud.

Kinnismälestise kaitseks kehtestatakse kaitsevöönd, millele laienevad kaitsekohustuse teatise esitatud kitsendused. Kui mälestiseks tunnistamise aktis ei ole märgitud teisiti, on kaitsevööndiks **50 m** laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates.

Kalmistul paiknevale kinnismälestisele kaitsevööndit ei kehtestata.

Muinsuskaitseala võib koosneda kinnismälestistest või kinnismälestistest ja teistest asjadest, mis koos maa-ala ja loodusobjektidega ning tänavatevõrgu, hoonestuskvartalite ja kruntide (kinnistute) struktuuriga moodustavad kultuuriväärtusliku terviku.

Muinsuskaitseameti loata on mälestise ja selle kaitsevööndi alal keelatud:

- maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Mälestise omanik või valdaja vastutab mälestise säilimise eest. Mälestise omanik või valdaja on kohustatud:

- mälestist hooldama;
- järgima kaitsekohustuse teatises kindlaksmääratud kitsendusi;
- viivitamata teatama Muinsuskaitseametile ja vallavalitsusele mälestist kahjustavatest muutustest ning mälestise valduse kaotamisest tema tahte vastaselt;
- võimaldama muinsuskaitset korraldava organi ametnikul või Muinsuskaitseameti volitatud isikul mälestist üle vaadata;
- säilitama ja korras hoidma mälestise tähist;
- teatama Muinsuskaitseametile mälestise pärimisest, piiratud asjaõigusega koormamisest või hoiuleandmisest.

Muinsuskaitseameti ning vallavalitsuse loata on kinnismälestisel keelatud järgmised tegevused:

- konserveerimine, restaureerimine ja remont;
- ehitamine, sealhulgas ehitise laiendamine juurde-, peale- või allaehitamise teel, ning lammutamine;
- katusealuse väljaehitamine ning kangialuse ja õuede kinni- ja täisehitamine;
- krundi või kinnistu maakasutuse sihtotstarbe muutmine;
- katusemaastiku, ehitiste fassaadide, sealhulgas uste, akende, treppide, väravate jms muutmine;
- ehitisele seda kahjustavate või selle ilmet muutvate objektide, nagu reklaami ja info paigaldamine ning katusele tehnilise seadme paigaldamine, samuti muul viisil mälestise või muinsuskaitsealal paikneva ehitise ilme muutmine ja ehitusdetailide ümberpaigutamine;
- siseruumis avatud detailide, ehituselementide ja -konstruktsioonide algsest asukohast eemaldamine, katmine või nende muul viisil rikkumine;
- algupärasest erinevate ja algupäraseid matkivate ehitusmaterjalide kasutamine;
- teede, trasside ja võrkude rajamine ning remontimine;
- haljastus-, raie- ja kaevetööd, maaharimine ja õue ümberkujundamine.

Muinsuskaitseamet võib eelpoolnimetatud kitsendusi leevendada.

Avalik-õigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal asuva kinnismälestise juurde on igalvõõrel vaba juurdepääs.

Eraõiguslik isik, kelle kinnisasjal mälestis asub või kelle kinnisasja tavakohane juurdepääsutee mälestiseni viib, **peab tagama igalvõõrel vaba läbipääsu mälestiseni päikesetõusust loojanguni**. Mälestiseks olevasse ehitisse või selle õue pääseb omaniku või valdaja lubatud ajal ja korras.

Muinsuskaitseamet võib juurdepääsu kinnismälestisele piirata, kui vaba juurdepääsuga ohustatakse mälestist.

Mälestise omanikul või valdajal on õigus Muinsuskaitseametilt või tema kaudu saada tasuta mälestisega seonduvat teaduslikku ja muud informatsiooni ning konsultatsioone mälestise hooldamiseks ja kasutamiseks.

5.4.2 Riikliku kaitse all olevate loodusobjektide piirangud

Alus: *Looduskaitse seadus* (RT I 2004, 38, 258; 53, 373);

Keskkonnaministri 01.12.2000. a. määrus nr 73, *Kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide valitsemise volituste andmine* (RTL 2001, 21, 282; 2002, 45, 620; 79, 1217; 2003, 46, 678; 679; 113, 1792);

Vabariigi Valitsuse 30.05.2000. a. määrus nr 173, *Kaitsealuste parkide kaitse-eeskiri* (RT I 2000, 43, 272);

Vabariigi Valitsuse 23.10.2003. a. määrus nr 266, *Riigi poolt kaitseala piiresse ulatuva või kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omandamise kord* (RT I 2003, 67, 460);

Keskkonnaministri 19.05.2004. a. määrus nr 52 *Kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide valitsemise volituste andmine* (RTL 2004, 69, 1135).

Vabariigi Valitsuse 5. novembri 2002. a. määrus nr 334, *Laidevahe looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri* (RT I, 2002, 93, 534)

Loodust kaitstakse looduse säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististe ja mineraalide eksemplaridega sooritavate toimingute reguleerimisega ning loodushariduse ja teadustöö soodustamisega.

Kaitstavad loodusobjektid on:

- kaitsealad;
- hoiualad;
- kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid;
- püsielupaigad;
- kaitstavad looduse üksikobjektid;
- kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga.

Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber **50 meetri** raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Looduse üksikobjektide rühma kaitse alla võtmisel moodustub selle ümber **50 meetri** laiune piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Üksikobjektide rühma ümbritseva piiranguvööndi sisepiir kulgeb mööda servmiste objektide välispunkte ühendavat mõttelist joont, kusjuures objektide rühma alune maa kuulub samuti piiranguvööndisse.

Pihtla vallas asuvate kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide valitseja on Saaremaa keskkonnateenistus.

Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta tegevust, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit. Kaitstava loodusobjekti valitseja võib kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi.

Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- väljastada metsamajandamiskava;
- kinnitada metsateatist;
- kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;

- anda projekteerimistingimusi;
- anda ehitisluba.

Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena. Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis keelatud:

- majandustegevus;
- loodusvarade kasutamine;
- uute ehitiste püstitamine;
- inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;
- sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine;
- telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades sätestatud kitsendusi. Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- uue maaparandussüsteemi rajamine;
- veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- maavara ja maa-ainese kaevandamine;
- puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- uuendusraie;
- parkides ja arboretumites puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;
- biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruksioonide muutmine;
- jahipidamine ja kalapüük;
- sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
- telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- roo varumine külmumata pinnasel.

Looduskaitseeaduse järgi, kui liigi püsielupaik, välja arvatud asustamata tehispesa, ei ole kindlaks määratud on selleks:

- 1) merikotka, madukotka ja kalakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala **200 meetri** raadiuses;
- 2) suur-konnakotka ja must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala **250 meetri** raadiuses;
- 3) väike-konnakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala **100 meetri** raadiuses;
- 4) kaljukotka pesapuu ja seda ümbritsev ala **500 meetri** raadiuses;
- 5) väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari pesapuu ja seda ümbritsev ala **250 meetri** raadiuses.

Inimesel on keelatud viibimine:

- 1) kalju- ja merikotka püsielupaigas **15. veebruarist 31. juulini,**
- 2) madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas **15. märtsist 31. augustini.**

Kaitseala sihtkaitse- ja piiranguvööndis või kaitstava looduse üksikobjekti juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile. Õuemaal, kus asub kaitstav looduse üksikobjekt, võivad teised isikud viibida kinnisasja valdaja nõusolekul.

Ehitamisel tuleb tagada kaitsealuste liikide isenditele võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused.

Vastavalt Riigi poolt kaitseala piiresse ulatuva või kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omandamise korrale võib riik omandada kaitstava loodusobjekti kaitse korraldamise eesmärgil kinnisasja, mis:

- osaliselt või täielikult paikneb kaitsealal;
- sisaldab kaitstavat looduse üksikobjekti või paikneb osaliselt või täielikult selle kaitsetsoonis;
- sisaldab kaitsealuse loomaliigi elupaika või paikneb osaliselt või täielikult selle kaitsetsoonis;
- sisaldab kaitsealuse taimeliigi kasvukohta, kivistise või mineraali looduslikku leiukohta.

Kinnisasja omandamise menetluse algatamise õigus on keskkonnaministril või tema volitatud isikul.

Kinnisasja omanikule esitatavas ettepanekus peab olema märgitud:

- selle kinnisasja andmed, mille omandamise on riik algatanud;
- kinnisasjal paikneva kaitstava loodusobjekti kirjeldus;
- kinnisasja hinnaettepanek koos maa väärtuse määramiseks tellitud eksperdiarvamustega;
- ettepaneku kehtivuse aeg;
- kinnisasja omandamise lisatingimused.

5.4.3 Hoiualade võrgustikust tulenevad piirangud

Alus: *Säästva arengu seadus* (RT I 1995, 31, 384; 1997, 48, 772; 1999, 29, 398; 2000, 54, 348);

Looduskaitseseadus (RT I 2004, 38, 258; 53, 373);

Vabariigi Valitsuse 25.07.2000. a. korraldus nr 622-k, *Riiklik programm «Eesti Natura 2000» aastateks 2000–2007* (RTL 2000, 88, 1337);

Vabariigi Valitsuse 06.05.2003. a. korraldus nr 267, *Aastateks 2000-2007 koostatud riikliku programmi "Eesti Natura 2000" II etapi (2003-2007) tegevuskava kinnitamine* (RTL 2003, 60, 847);

Euroopa Ühenduste Nõukogu Loodusdirektiiv 92/43/EMÜ, 22.07.1992. a., *Natura 2000 alade kaitsekorraldus* (EÜT L 206);

Keskkonnaministri 22.04.2004. a. määrus nr 24, *Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel* (RTL 2004, 49, 850);

Vabariigi Valitsuse 5.08.2004. a. korraldus nr 615-k, *Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri* (RTL 2004, 111, 1758).

Loodushoiualadeks valitakse alad loodusdirektiivi I ja II lisas olevate elupaigatüüpide ja liikide elupaikade kaitseks. Välja tuleb neid valida niipalju, et oleks tagatud kõigi lisades nimetatud elupaigatüüpide ja liikide säilimine pikemas perspektiivis.

Vabariigi Valitsuse korraldusega on Saare maakonnas Euroopa Komisjonile esitatava *Natura 2000* võrgustiku alade – linnualade ja loodusalade nimekirjas: 4 linnuala, ja 5

loodusala Pihtla vallast. Täpsem ülevaade ja käesoleva üldplaneeringuga kavandatu on toodud **lisas 3**.

Keskkonnaministri 22.04.2004. a määrusega nr 24 on nendele aladele kehtestatud ajutised piirangud ja valitsejaks määratud Saaremaa keskkonnateenistus. Määrusega rakendatud ajutised piirangud kehtivad kuni määrukses loetletud alade kaitse alla võtmiseni, kuid mitte kauem kui aasta arvates määruse jõustumisest.

5.4.4 Avalikult kasutatavad veekogud, veekaitsevööndid ja veekogu äärsed ehituskeelu ning piirangualad

Alus: *Looduskaitseadus* (RT I 2004, 38, 258; 53, 373));
Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241; 240; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);
 Vabariigi Valitsuse 18.07.1996. a. määrus nr 191, *Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine* (RT I 1996, 58, 1090; 1997, 73, 1205; 2000, 80, 513; 2002, 42, 269; 105, 619);
 Keskkonnaministri 14.02.1996. a. määrus nr 10, *Lõheliste (lõhe, mereforell, jõeforell, harjus) kudemis- ja elupaikade nimistu kinnitamine* (RTL 1996, 25/26, 165; 1996, 72, 422; 1999, 24, 288).

Kallas on merd, järve, jõge, veehoidlat, oja, allikat või maaparandussüsteemi eesvoolu ääristav ja erinõuete kohaselt kasutatav maismaavöönd, mida kaitstakse looduskaitse seadusega. Läänemere kaldaid nimetatakse rannaks.

Rand või kallas, mida kaitstakse looduskaitse seadusega, ei ole kaitstav loodusobjekt looduskaitse seaduse tähenduses.

Tavaline veepiir on põhikaardil märgitud veepiir.

Ranna või kalda kaitse eesmärk on

- rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine,
- inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine,
- ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning
- seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

Veekogu avalik kasutamine: on veevõtt, suplemine, veesport, veel ja jääl liikumine ja kalapüük seadusega sätestatud ulatuses. Veekogu avaliku kasutamisega ei tohi rikkuda võõral maastikul viibimist reguleerivaid seadussätteid.

Vabariigi Valitsuse määrusega Pihtla valla rannaala üldplaneeringu alal avalikuks kasutamiseks määratud veekogude nimekirjad on toodud tabelis 3 (lk 25).

Kallasrada on kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba.

Kallasraja laius on laevatatavatel veekogudel 10 meetrit ja teistel veekogudel 4 meetrit. Mõõda kallasrada võib vabalt ja takistamatult liikuda.

Kallasraja kasutaja ei tohi kallasraja kasutamisega kahjustada kaldaomaniku vara.

Rannal ja kaldal asuvate kinnisasjade omanikud ja valdajad on kohustatud hoidma veekogu rannad ja kaldad puhtana ning hooldama kallasrada ja tagama rajal inimestele vaba läbipääsu.

Kohalikud omavalitsused on kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajale.

Supelrand on selleks üldplaneeringuga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine. Supelranna kasutamise ja hooldamise korra kehtestab kohalik omavalitsus.

Supelranda teenindavate rajatiste iseloomu ja paigutuse määrab kohalik omavalitsus detailplaneeringuga või selle puudumisel ehitusmäärusega.

Ranna või kalda piiranguvööndi laius on:

Läänemere rannal **200 m**;
 üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ning veejuhtmel **100 m**;
 kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil, veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal **50 m**.

Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- reoveesette laotamine;
- matmispaiga rajamine;
- jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- ilma kehtestatud detailplaneeringuta maa-ala kruntideks jagamine;
- maavara ja maa-ainese kaevandamine;
- mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

Uue tiheasustusala moodustamine ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud. Erandi võib teha Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse ettepanekul. Küla tiheasustusala laiendamine ranna ja kalda piiranguvööndis võib toimuda ainult kehtestatud üldplaneeringu alusel.

Ehituskeeluvööndite ulatus: Vastavalt Saare maakonnaplaneeringule on Läänemere randadel 200 m ehituskeeluvöönd.

Kalda-alade ilme säilitamiseks on avalike veekogude (vt tabel 3), kallastel **50 m** laiune ehituskeeluvöönd.

Tabel 3. Avalikult kasutatavad vooluveekogud Pihltla valla rannaalal

Nr	Kood	Veekogu nimi	Lähe / suubla	Pikkus (km) / Valgala (km ²)
1.	11735	Lõve jõgi	Tõrise külast 2,5 km lõunakagu pool / Oessaare laht	31 / 159
2.	11744	Masa peakraav	Kõljala külast 1,5 km lõuna pool / Oessaare laht	12 / 36,8

Kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ja veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal **25 meetrit**.

Küla selgelt piiritletaval kompaktsel hoonestusega alal 50 meetrit, välja arvatud juhul kui see asub kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõe, oja, maaparandussüsteemi eesvoolu, kanalil või veejuhtme kaldal;

Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini.

Ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

Ehituskeeld ei laiene:

- hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- kalda kindlustusrajatisele;
- supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- piirdeaedadele.

Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- pinnavee veehaarde ehitisele;
- sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;
- ranna kindlustusrajatisele;
- hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- kalakasvatusehitisele;
- riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;
- tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- tehnovõrgule ja -rajatisele;
- sillale;
- avalikult kasutatavale teele ja tänavale;

Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib kohalik omavalitsus suurendada üldplaneeringuga või vähendada keskkonnaministri nõusolekul, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. Ehituskeeluvööndi laiuse suurendamine ja vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega ja veeseadusega.

Kui kohalik omavalitsus lubab ranna või kalda ehituskeeluvööndis ehitamist vastuolus käesolevas paragrahvis sätestatuga, ei teki isikul, kellele ehitusluba väljastati või kelle huvides ehitamine on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust ehitamise õiguspärasuse osas.

Veekaitsevööndite ulatus: Läänemere rannal on alates tavalisest veepiirist **20 m** laiune veekaitsevöönd. Vee ja vee-elustiku kaitseks ning kaldaalade ilme säilitamiseks on Pihtla valla rannaalade üldplaneeringu alal teiste veekogude ääres **10 m** laiused veekaitsevööndid.

Maaparandusobjektide ühiseesvoolude, kuni nende suubumiseni looduslikesse veekogudesse, veekaitsevööndi laius on **1 m**.

Supelrannal ei ole veekaitsevööndit.

5.4.5 Nõuded supelrannale

Alus: Vabariigi Valitsuse 25.07.2000. a, määrus nr 247, *Tervisekaitse nõuded supelrannale ja suplusveele* (RT I 2000, 64, 407).

Veekogu või selle osa, mille ääres on asutatud supelrand või kavandatakse seda asutada, peab kuuluma vähemalt heasse pinnaveekogu kvaliteediklassi. Veekogu osa, mille ääres on supelrand, peab olema liivase või kruusase põhjaga, lauge, ilma järsakute, aukude ja teravate kivideta ning vaba mudast ja ujumist segavast taimestikust. Veekogu osas ei tohi olla allikaid ega veekeeriseid ning vee voolukiirus ei tohi ületada **0,5 m/s**, vee sügavus supelranna üldkasutatavas osas ei tohi ületada **1,8 m** ning lastele ettenähtud osas **0,7 m**.

Supelranna koormuse kavandamisel arvestatakse vähemalt **4 m²** maismaa pindala ühe kasutaja kohta (lastele vähemalt **3 m²**).

Suplushooaeg on ajavahemik 15. maist 15. septembrini.

Autode parkimisplats peab asuma vähemalt **50 m** kaugusel supelranna puhkealast, kuid mitte lähemal kui **100 m** veepiirist. Supelranna puhkeala ja parkimisplatsi vahel peab olema kõrghaljastus.

Suplemiseks ja ujumiseks kasutatav veekogu osa peab olema eraldatud hoiatusmärkidega.

Purjelaudu, purje-, sõude- ja mootorpaate, kaatreid ning skuutreid, välja arvatud vetel-päästeteenistuse veesõidukid, tohib kasutada mitte lähemal kui **150 m** suplemiseks ja ujumiseks eraldatud veekogu osast ja see piir peab olema tähistatud hoiatusmärkidega.

Supelranna kasutamisel peab valdaja tagama kogu suplushooaja vältel:

- supelranna kogu territooriumi hooldamise, sealhulgas merest väljauhitud prahi kogumise ja supelrannast äravedamise iga päev enne kella 8 hommikul ning selle käitlemise vastavalt *Jäätmeseaduse* (RT I 1998, 57, 861; 1999, 10, 155; 23, 353; 95, 843; 2001, 16, 72; 43, 239; 50, 283; 56, 340; 93, 565; 2002, 61, 375; 63, 387) nõuetele;
- suplusvee kvaliteedi uurimise vastavalt käesoleva määruse nõuetele;
- pindmise liivakihi puhastamise ja tasandamise, vajadusel ka puhta liiva pealevedamise;
- prügiurnide ja -konteinerite süstemaatilise tühjendamise ning puhastamise;
- käimlate igapäevase koristamise ja desinfitseerimise.

Suplusvesi on mageveekogu- või merevesi, mida kasutatakse supelrannas suplemiseks ja ujumiseks, väliujulasse juhitud veekoguvesi ning vesi traditsioonilistes supluskohtades, mida kasutab rohkem kui **100 inimest** ööpäevas.

Suplusvesi loetakse nõuetele vastavaks juhul, kui:

- 95% lisades 1 ja 2 esitatud kvaliteedinäitajatest vastab normatiivile;
- normatiivile mittevastava 5% kvaliteedinäitajate kõrvalekalle ei ületa lubatud väärtusi rohkem kui 50%; lahustunud hapniku, pH ja mikrobioloogilised näitajad ei tohi ületada normatiivi;

kvaliteedinäitajate kõrvalekalded esinevad üksikutes veeproovides ega kordu ettenähtud vaheaegadega võetud järjestikustes proovides.

5.4.6 Maanteede kaitsevööndid

Alus: *Teeseadus* (RT I 1999, 26, 377; 93, 831; 2001, 43, 241; 50, 283; 93, 565; 2002, 41, 249; 47, 297; 53, 336; 61, 375; 63, 387);
 Teede- ja sideministri 28.09.1999. a määrus nr 59, *Tee ja tee kaitsevööndi kasutamise ja kaitsmise nõuded* (RTL 1999, 155, 2173; 2003, 100, 1511);
 Majandus- ja kommunikatsiooniministri 16.05.2003. a määrus nr 90, *Riigimaanteede nimekiri ja riigimaanteede liigid* (RTL 2003, 65, 938);
 Teede- ja sideministri 28.09.1999. a määrus nr 55, *Tee projekteerimise normid ja nõuded* (RTL 2000, 23, 303);

Tee on maantee, tänav, jalgtee ja jalgrattatee või muu sõidukite või jalakäijate liiklemiseks kasutatav rajatis, mis võib olla riigi või kohaliku omavalitsuse või muu juriidilise isiku või füüsilise isiku omandis. **Teemaa** on maa, mis õigusaktidega kehtestatud korras on määratud tee koosseisus olevate rajatiste paigutamiseks ja teehoiu korraldamiseks. **Avalikult kasutatavad teed** on riigimaantee, kohalik maantee ja tänav.

Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks ning teelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks rajatakse tee äärde **kaitsevöönd**.

Riigimaanteede (põhimaanteede, tugimaanteede ja kõrvalmaanteede) kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **50 m**.

Kohaliku maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **20 m**.

Eratee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **10...50 m**.

Teel ja tee kaitsevööndis on tee omaniku nõusolekuta keelatud:

- maha võtta, ümber tõsta, juurde panna või kinni katta liiklusmärke ja muid liikluskorraldusvahendeid või eemaldada nendelt katteid;
- teha teel ilma ehitusloata teehoiutöid, samuti mistahes teehoiuväliseid töid, paigutada sinna töövahendeid, materjale jms; tegevusega kaitsevööndis ei tohi halvendada liiklustingimusi teel;
- ehitada nähtavust piiravaid hooneid või rajatise ning rajada istandikku;
- ehitada kiirendus- või aeglustusrada, peale- või mahasõiduteed, alalist või ajutist müügipunkti või muud teeninduskohta;
- takistada jalakäijate liiklemist neid häiriva tegevusega;
- paigaldada valgustusseadet või teabe- ja reklaamivahendit;
- korraldada spordivõistlust või muud rahvaüritust;
- kaevandada maavara ja maa-ainest;
- teha metsa uuendamiseks lage raiet;
- teha veerežiimi muutust põhjustavat maaparandus- või muud teehoiuvälisist töid.

Kõik teel ja tee kaitsevööndis kavandatavad teehoiuvälised ja teehoiutööd tuleb tee omanikuga kooskõlastada nende projekteerimise ajal Maanteeametiga, Saarte Teedevalitsuse või kohaliku vallavalitsusega.

Tee kaitsevööndi maa omanik või kasutaja on kohustatud:

- hoidma korras teemaaga külgneva kaitsevööndi maa-ala ja sellel paikneva rajatise;
- lubama kõrvaldada nähtavust piirava istandiku, puu, põõsa või muu liiklusele ohtliku rajatise;

- võimaldama paigaldada teega külgnevale kaitsevööndi kinnistule talihooldeks ajutisi lumetõkkeid, rajade lumevalle, ja kraave tuisklume tõkestamiseks ning paisata lund väljapoole teemaad, kui nimetatud tegevus ei takista juurdepääsu tema elukohale ja varale.

Tee kaitsevööndi maa omanik võib nõuda tee omanikult piirangute või servituutide tõttu tekkinud kahju hüvitamist.

Juriidilised ja füüsilised isikud, kelle kasutuses olev maa külgneb teemaaga, peavad hoolitsema, et koduloomad ja -linnud ei pääseks maanteele.

Teemaal ja teemaaga külgneval alal mulla-, maaharimis-, ehitus- ja teisi töid tegevad juriidilised ja füüsilised isikud vastutavad selle eest, et sõidukid ei kannaks teele pori, sõnnikut jms või tagavad selle pideva koristamise sõiduteelt, hoiatades ühtlasi liiklejaid teel esinevast ohust.

5.4.7 Sadamaga seotud piirangud

Alus: *Sadamaseadus* (RT I 1997, 77, 1315; 1999, 88, 805; 2001, 88, 531; 2002, 1, 1; 42, 267; 58, 363; 61, 375; 63, 387);

Teede ja sideministri 12.07.1999. a, määrus nr 40, *Harrastusmeresõitjatele teenuseid osutavate sadamate klassifikatsioon ja nendes sadamates osutatavate teenuste üld- ja miinimum nõuded* (RTL 1999, 114, 1499);

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 02.12.2002. a, määrus nr 19, *Laevadelt pilsivee, fekaalvee, prügi ja muude saasteainete vastuvõtmise kord* (RTL 2002, 137, 2012; 2003, 44, 650).

Sadam on laevanduslikuks ja kaubanduslikuks tegevuseks, laevaremondiks või harrastuslikuks laevasõiduks või muuks merendusalasaks tegevuseks kohandatud piiritletud alal asuv hoonete ja rajatiste kompleks koos selle juurde kuuluva akvatooriumiga.

Sadamaala on sadama funktsionaalseks tegevuseks kasutatav maa ja akvatoorium koos sinna juurde kuuluvate kaide, lainemurdjate, kaldatammide, sadama piiridesse jäävate sisse- ja väljasõiduteedega, mida kasutatakse laevade ja kauba töötlemiseks, reisijate teenindamiseks ning muuks laevaliiklusega seotud tegevuseks.

Sadama valdaja on kohustatud tagama:

- hüdrotehniliste ehitiste korrashoiu sadamaalal;
- navigatsioonimärkide paigaldamise ja korrashoiu sadamaalal ning väljaspool seda nende märkide osas, mis teenindavad ainult vastavat sadamat;
- deklareeritud sügavused sadama akvatooriumil ja sissesõiduteel vastavalt sügavuste mõõtkavalisele kaardile;
- kontrolli ohtlike kaupade sadamasse sisseveo, ladustamise, hoiustamise ja ümberlaadimise üle;
- sadamaalal puhtuse ja korra ning tuleohutus- ja keskkonnanõuete täitmise.

Sadama valdaja korraldab sadama sissesõidutee ja akvatooriumi rekonstrueerimist, jälgib deklareeritud andmete õigsust ning vastutab deklareeritud andmete õigsuse eest.

Sadama valdaja korraldab reostuse kõrvaldamise operatsioone sadamaalal, informeerides olukorrast Keskkonnaministeeriumi ning kooskõlastades oma tegevuse asukohajärgse tuletõrje- ja päästeasutusega.

Sadama valdaja on kohustatud korraldama järgmiste laevaheitmete vastuvõtu:

- prügi;
- fekaalvesi.
- õlijäätmetena masinaruumi pilsivesi;
- masinaruumist või veomahutist pärit õlijäätmed;

- lastijäätmed, mis sisaldavad Majandus- ja kommunikatsiooniministri 02.12.2002. a määrus nr 19 lisa 2 nimistus olevat saasteainet;

5.4.8 Telekommunikatsiooni liinirajatise ja navigatsioonirajatise kaitsevöönd

Alus: *Elektroonilise side seadus* (RT I 2004, 87, 593);
Teede- ja sideministri 21.12.2000. a määrus nr 122, *Liinirajatise märgistamise nõuded ja kaitsevööndis tegutsemise eeskiri* (RTL 2001, 1, 9);
Majandus- ja kommunikatsiooniministri 02.12.2002. a, määrus nr 18, *Navigatsioonimärgistuse kavandamise, rajamise, rekonstrueerimise, paigaldamise, järelevalve ja märgistusest teavitamise nõuded ning kord* (RTL 2002, 137, 2011).

Liinirajatise on aluspinnaga kohtkindlalt ühendatud elektroonilise side võrgu osa, milleks on muu hulgas maakaabel, veekogu põhjas paiknev kaabel, kaablitunnel, kaablikanalisisatsioon, ehitistele ja postidele kinnitatud kaablite või juhtmete kogum koos kommutatsiooni-, jaotus- ja otsastusseadmetega, regeneraator, elektrooniliste sideseadmete konteiner ning raadiosidemast. Liinirajatiseid on ka tehnovõrgud ja -rajatised ehitusseaduse ning asjaõigusseaduse rakendamise seaduse tähenduses; Liinirajatise planeerimisele ja ehitamisele kohaldatakse ehitiste planeerimiseks ja ehitamiseks kehtestatud nõudeid.

Liinirajatise kaitsevöönd käesoleva seadusega kindlaks määratud mõõtmetega ala, kus igasugune liinirajatist ohustada võiv tegevus on lubatud seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

Liinirajatiste kaitsevööndi mõõtmed on:

- maismaal – **2 meetrit** liinirajatise keskjoonest või rajatise välisseinast liinirajatisele paralleelse mõttelise jooneni või tõmmitsatega raadiomasti korral selle kõrgusega või vabalt seisva raadiomasti korral selle 1/3 kõrgusega ekvivalentse raadiusega mõttelise ringjooneni maapinnal, meetrites;
- siseveekogudel – **100 meetrit**;
- merel – **0,25 meremiili**.

Liinirajatise kaitsevööndis peab kinnisasja omanik või valdaja või seal tegutsev isik kinni pidama järgmistest kitsendustest:

- liinirajatise kaitsevööndis on keelatud tõkestada juurdepääsu liinirajatiseni, ladustada jäätmeid, tuleohtlikke materjale ja aineid, teha tuld, põhjustada oma tegevusega liinirajatise saastamist ja korrosiooni;
- veekogus paikneva liinirajatise kaitsevööndis on keelatud teha süvendustöid, veesõidukiga ankrusse heita, liikuda heidetud ankru, kettide, logide, traalide ja võrkudega.

Liinirajatise asukoha määramise hõlbustamiseks on liinirajatise omanik kohustatud märgistama liinirajatise asukoha.

Liinirajatise kaitsevööndis on ilma liinirajatise omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib ohustada liinirajatist:

- ehitada, rekonstrueerida või lammutada hooneid ja rajatise, teha mis tahes mäe-, laadimis-, süvendus-, lõhkamis-, üleujutus-, niisutus- ja maaparandustöid, istutada ja langetada puid ja põõsaid;
- õhuliinina rajatud liinirajatise puhul sõita masinate ja mehhanismidega, mille üldkõrgus maapinnast koos veosega või ilma on üle 4,5 m;
- pinnases paikneva liinirajatise puhul töötada löökmehhanismidega, planeerida pinnast, teha mullatöid sügavamal kui 0,3 m, küntaval maal sügavamal kui 0,45 m ning ladustada ja teisaldada raskusi;
- veekogus paikneva liinirajatise puhul paigaldada veesõidukite liiklustähiseid ja poisid ning lõhata ja varuda jääd.

Liinirajatise kaitsevööndis kasvavate puude okste lõikamise kohustus on maavaldajal, kelle maa peal need puud kasvavad. Sellega seotud kulud kannab liinirajatise omanik, kui tema ja maavaldaja ei ole kokku leppinud teisiti.

Liinirajatise kahjustuste ja vigastuste likvideerimisega seotud kulud kannab nende põhjustamise eest vastutav isik.

Navigatsioonimärgistus jaguneb püsिमärgistuseks, mis koosneb statsionaarsetest rajatistest (tuleornid, tulepaagid ja päevamärgid) ja ujuvmärgistuseks, mis paigaldatakse veeteedele ja navigatsiooniohtude tähistamiseks (tulepoid, poid ja toodrid).

Sadama ning selle sissesõidutee navigatsioonimärgistuse kavandamise, rajamise, rekonstrueerimise (tulenevalt sadama vajadusest või muutunud meresõiduohutuse tagamise nõuetest), paigaldamise ja hooldamise korraldamine on sadama valdaja kohustus.

Sadama valdaja peab navigatsioonimärgistuse rajamise või rekonstrueerimise kooskõlastama *Veeteede Ametiga*, esitades selleks vastava taotluse ja navigatsioonimärgistuse projekti või navigatsioonimärgistuse rekonstrueerimise projekti.

5.4.9 Tehnovõrkude kaitsevööndid

Alus: *Asjaõigusseadus* (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 52, 303; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 13, 64; 17, 95);
Elektriohutusseadus (RT I 2002, 49, 310; 110, 659);
 Vabariigi Valitsuse 2. juuli 2002. a määrus nr 211 *Elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus* (RT I 2002, 58, 366; 2003, 44,305);
Surveseadme ohutuse seadus (RT I 2002, 49, 309);
 Vabariigi Valitsuse 2. juuli 2002. a määrus nr 213 *Surveseadme kaitsevööndi ulatus* (RT I 2002, 58, 368; 2003, 44, 304);
 Teede- ja sideministri 21.12.2000. a määrus nr 122, *Liinirajatise märgistamise nõuded ja kaitsevööndis tegutsemise eeskiri* (RTL 2001, 1, 9);
 Majandus- ja kommunikatsiooniministri 02.12.2002. a, määrus nr 18, *Navigatsioonimärgistuse kavandamise, rajamise, rekonstrueerimise, paigaldamise, järelevalve ja märgistusest teavitamise nõuded ning kord* (RTL 2002, 137, 2011).

Liinikoridorid kinnisasjal. Omanik peab lubama paigutada oma kinnisasjale maapinnal, maapõues ja õhuruumis tehnovõrke ja -rajatise (tehnorajatise), kui nende ehitamine ei ole kinnisasja kasutamata võimalik või kui nende ehitamine teises kohas põhjustab ülemääraseid kulutusi. Samuti peab omanik lubama teostada oma kinnisasjal seaduslikul alusel paikneva tehnorajatise teenindamiseks vajalikke töid. Avariitöid võib teha omanikuga eelnevalt kokku leppimata.

Teisele isikule kuuluval kinnisasjal paiknevad tehnorajatised ei ole kinnisasja olulised osad.

Reaalservituut koormab teenivat kinnisasja valitseva kinnisasja kasuks selliselt, et valitseva kinnisasja igakordne omanik on õigustatud teenivat kinnisasja teatud viisil kasutama või et teeniva kinnisasja igakordne omanik on kohustatud oma omandiõiguse teostamisest valitseva kinnisasja kasuks teatavas osas hoiduma. Reaalservituut ei või teeniva kinnisasja omanikku kohustada mingiteks tegudeks, välja arvatud teod, mis on reaalservituudi teostamisel abistava tähendusega.

Reaalservituudi seadmiseks on vaja notariaalselt kinnitatud asjaõiguslepingut.

Liinirajatise kaitsevööndis on liinirajatise omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib ohustada liinirajatist. Liinirajatise kaitsevööndis kasvavate puude okste lõikamise kohustus on maavaldajal, kelle maa peal need puud kasvavad. Sellega seotud kulud kannab liinirajatise omanik, kui tema ja maavaldaja ei ole kokku leppinud teisiti.

Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist, kui see on iseseisev ehitist, ümbritsev maa-ala, õhuruum või veekogu, kus ohutuse tagamise vajadusest lähtudes kitsendatakse kinnisasja kasutamist.

Elektripaigaldise kaitsevööndis on keelatud tõkestada juurdepääsu elektripaigaldisele, ladustada jäätmeid, tuleohtlikke materjale ja aineid, teha tuld, põhjustada oma tegevusega elektripaigaldise saastamist ja korrosiooni ning korraldada massiüritusi, kui tegemist on üle 1000-voldise nimipingega elektripaigaldisega.

Õhuliini kaitsevöönd on maa-ala ja õhuruum, mida piiravad mõlemal pool piki liini telge paiknevad mõttelised vertikaaltasandid, ning mille ulatus mõlemal pool liini telge:

- alla 1 kV pingega liinide korral on **2 m**;
- kuni 20 kV pingega liinide korral on **10 m**;
- 35 – 110 kV pingega liinide korral on **25 m**;

Maakaabelliini maa-ala kaitsevöönd on piki kaabelliini kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest **1 m** kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.

Veekaabelliini kaitsevöönd on piki kaabelliini kulgev veepinnast põhjani ulatuv veeruim, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest meres ja järvedes **100 m** kaugusel ning jõgedes **50 m** kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.

Alajaamade ja jaotusseadmete ümber ulatub kaitsevöönd **2 m** kaugusele piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

Elektripaigaldise omaniku loata on keelatud:

- elektripaigaldise kaitsevööndis ehitada, teha mis tahes mäe-, laadimis-, süvendus-, lõhkamis-, ülejutus-, niisutus- ja maaparandustöid, istutada ning langetada puid ja põõsaid;
- elektri-veekaabelliinide kaitsevööndis teha süvendustöid, veesõidukiga ankrusse heita, liikuda heidetud ankru, kettide, logide, traalide ja võrkudega;
- elektri-veekaabelliinide kaitsevööndis paigaldada veesõidukite liiklustähiseid ja poisid ning lõhata ja varuda jääd;
- elektri-õhuliinide kaitsevööndis sõita masinate ja mehhanismidega, mille üldkõrgus maapinnast koos veosega või ilma selleta on üle **4,5 m**;
- elektri-maakaabelliinide kaitsevööndis töötada löökmehhanismidega, tasandada pinnast, teha mullatöid sügavamal kui **0,3 m**, küntaval maal sügavamal kui **0,45 m** ning ladustada ja teisaldada raskusi.

5.4.10 Puurkaevude sanitaarkaitsevöönd

Alus: *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241; 240; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);

Keskkonnaministri 16.12.1996. a määrus nr 61, *Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord* (RTL 1997, 3, 8);

Asjaõigusseadus (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 52, 303; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 13, 64; 17, 95).

Põhjaveehaardele moodustatakse sanitaarkaitseala, üldjuhul **50 m** raadiuses ümber puurkaevu või **50 m** kaugusele mõlemale poole kaevusid ühendavast sirgjoonest ja **50 m** raadiuses ümber puurkaevude rea otsmiste puurkaevude.

Juhul kui veehaarde projektikohane tootlikkus on suurem kui $500 \text{ m}^3/\text{d}$ ja hüdrogeoloogilised tingimused on keerulised või põhjavesi on nõrgalt kaitstud, võib asukohajärgne riiklik keskkonnateenistus nõuda põhjaveehaarde sanitaarkaitseala piiride määramist hüdrogeoloogiliste arvutuste tulemusel. Juhul kui arvutustega saadakse 200 meetrist suurem sanitaarkaitseala ulatus, võidakse piirid ja neis nõutavad majandustegevuse kitsendused kehtestada ala planeeringuga seaduses ettenähtud korras või veehaarde omaniku ja huvitatud isikute omavaheliste lepingutega.

Sanitaarkaitseala ei moodustata, kui kasutatav põhjavesi ei sobi omadustelt olmeveeks või kui vett võetakse põhjaveekihi alla 10 m^3 ööpäevas ühe kinnisasja vajaduseks.

Veehaarde sanitaarkaitseala ulatust võib vähendada Keskkonnaminister veeseaduses §28 toodud juhtudel.

Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal on keelatud majandustegevus, välja arvatud veehaarde-rajatiste teenindamine, metsa hooldamine, heintaimede niitmine ja veeseire. Veehaarde omanik või valdaja võib keelata veehaarde-rajatise teenindamisega mitteseotud isikute viibimise veehaarde-rajatise seadmetel.

Maaomanik, veehaarde omanik või valdaja ei tohi keelata veejuhtimisservituuti (AS §189 ja §164) läbi sanitaarkaitseala, kui see ei halvenda põhja- või pinnavee kaitstust ega veehaarde tööd.

5.4.11 Kanalisatsiooni reoveepuhastite ja -pumplade kujad

Alus: *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 240; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 24, 133; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);
 Vabariigi Valitsuse 16.05.2001. a määrus nr 171, *Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded* (RT I 2001, 47, 261);
 Vabariigi Valitsuse 31.07.2001. a määrus nr 269, *Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord* (RT I 2001, 69, 424);
 Keskkonnaministri 15.05.2003. a määrus nr 48, *Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid* (RTL 2003, 64, 917).

Reostusallika ohtliku seisundi tekke vältimiseks ja vee reostumise ennetamiseks on kehtestatud kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded, mis on potentsiaalselt ohtlike reostusallikate ehitus-, planeerimis- ja eksploatatsiooninõuded, mis aitavad vältida reostusallika ohtlikku seisundit ja vähendada tekkiva reostuse mõju.

Reoveepuhasti asukoha valikul tuleb arvestada:

- et reoveepuhasti paikneks kohas, kus reoveepuhasti avarii korral reovesi ei ohusta põhjavett;
- et reoveepuhasti jääks asulast valdavate tuulte suhtes allatuult;
- et reoveepuhasti paikneks kohas, mida ei ohusta üleujutused;
- maa-ala ehitus- ja hüdrogeoloogilisi tingimusi.

Kuja on kanalisatsiooniehitise, torustik välja arvatud, lubatud kõige väiksem kaugus tsiviilhoonest või joogivee salvkaevust. Kuja ulatus sõltub suublaks olevast pinnasest ja selle omadustest, reoveepuhasti jõudlusest, reovee puhastamise viisist ja reoveepumplasse juhitava reovee voluhulgast. Reoveepuhasti kujud on toodud tabelis 4 (lk 34)

Ühiskanaliseerimise reoveepumpla kuja - lubatud kõige väiksem kaugus tsiviilhoonest või joogivee salvkaevust - sõltub reoveepumplasse juhitava reovee vooluhulgast:

- kui vooluhulk on kuni 10 m³/d, on kuja **10 m**;
- kui vooluhulk on üle 10 m³/d, on kuja **20 m**;
- puhastamisvõime kuja peab olema **30 m**.

Tabel 4. Reoveepuhasti kuja

Reovee puhastamisviis	Kuja (m)
Reoveesettetahtendus- ja kompostimisväljakutega mehaaniline või bioloogiline reoveepuhasti või eraldi paiknevad reoveesettetahtendus- ja kompostimisväljakud	100
Biootik, tehismärgala, avaveeline taimestikpuhasti	100
Mehaaniline või bioloogiline reoveepuhasti, kus reoveesetet käideldakse kinnises hoones	50

Omapuhasti rajamisel arvestatavad nõuded:

- omapuhasti kuja on vähemalt **10 m** (v.a septikul);
- septiku kuja on vähemalt **5 m**;
- omapuhastit tohib ehitada väljapoole reovee kogumisalasid
- omapuhasti peab paiknema joogiveekaevude suhtes allanõlva ning põhjavee liikumissuuna suhtes allavoolu

Heitvee pinnasesse juhtimine. Nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel võib pinnasesse immutada kuni **10 m³** vähemalt bioloogiliselt puhastatud heitvett ööpäevas. Nõrgalt kaitstud põhjaveega aladeks loetakse alasid, mille pinnakate on 2-10 m paksune moreen filtratsioonimooduliga 0,01-0,5 meetrit ööpäevas, alasid, mille pinnakate on alla 2 m paksune savi- või liivsavi kiht filtratsioonimooduliga 0,0001-0,005 meetrit ööpäevas ja alasid, mille pinnakate on 20-40 m paksune liiva- või kruusakiht filtratsioonimooduliga 1 - 5 meetrit ööpäevas.

Heitvett kuni **50 m³** ööpäevas võib pärast mehaanilist puhastust ja vastavalt Vabariigi Valitsuse määruses toodud nõuetele, immutada pinnasesse, välja arvatud joogiveeallika sanitaarkaitsealadel ja nende välispiirist lähemal kui 50 m, kui juhtimine kaugel asuvasse veekogusse ei ole majanduslikult põhjendatud ning ei ole põhjavee reostumise ohtu.

Lahkvoolse kanalisatsiooni kaudu tohib sademevett pärast mehaanilist puhastust ja vastavalt Vabariigi Valitsuse määruses toodud nõuetele immutada pinnasesse, välja arvatud joogiveeallika sanitaarkaitsealadel ja nende välispiirist lähemal kui 50 m.

Heitvee pinnasesse juhtimise tingimused (hulk pindalaühiku kohta, reostusnäitajate lubatavad piirväärtused jm) täpsustatakse vee erikasutusloas.

Kui heitvee juhtimine kaugel asuvasse veekogusse on ebamajanduslik ning ei ole põhjavee reostumise ohtu, võib heitvett immutada pinnasesse, v.a veehaarde sanitaarkaitsealal ja mitte lähemal kui **50 m** selle välispiirist, järgmistes kogustes:

- 10–50 m³ ööpäevas pärast reovee bioloogilist puhastamist;
- kuni 10 m³ ööpäevas pärast reovee mehaanilist puhastamist.

Kanalisatsiooni kaudu või vahetult veekogusse või pinnasesse suunatava heitvee reostusnäitajad peavad vastama Vabariigi Valitsuse määruses kehtestatud nõuetele.

5.4.12 Põhja- ja pinnavee kaitse põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse eest

Alus: *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 240; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 24, 133; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);
 Vabariigi Valitsuse 28.08.2001. a määrus nr 288, *Veekaitseenõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõuded* (RT I 2001, 72, 443; 2002, 15, 89);
 Keskkonnaministri 30. detsembri 2002. a määrus nr 78, *Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded* (RTL, 2003, 5, 48).

Põhja- ja pinnavee kaitseks põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse ennetamiseks ja piiramiseks tuleb järgida Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõudeid.

Sõnnikuga on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena kuni **170 kg lämmastikku** aastas. Mineraalväetistega on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena **30 kg fosforit** aastasja selline kogus lämmastikku, mis on põllumajanduskultuuride kasvuks vajalik ning vastavuses kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõuetega.

Haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada kuni **1,5 loomühikule** vastaval hulgal loomi. Suuremale arvule loomühikutele vastaval hulgal loomi haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada nõuetekohase mahutavusega sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla või sõnniku müügilepingu olemasolu korral.

Põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel reoveesette kasutamisel tuleb järgida keskkonnaministri määrusega kehtestatud nõudeid.

Põllumajandustootjal on soovitatav järgida head põllumajandustava st üldtunnustatud tootmisvõtteid ja -viise, mille järgimise korral ei teki ohtu keskkonnale.

Allikate ja karstilehtrite ümbruses on **10 m** ulatuses veepiirist või karstilehtrite servast keelatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine ning vee kvaliteeti ohustav muu tegevus.

5.4.13 Maaparandussüsteemidega seotud nõuded

Alus: *Maaparandusseadus* (RT I 2003, 15, 84);
 Keskkonnaministri 24.12.1996. a määrus nr 64, *Veekaitse nõuete kehtestamine maaparandussüsteemide ehitamisel ja ekspluateerimisel* (RTL 1997, 14, 87; 1999, 34, 415);
 Vabariigi Valitsuse 02.07.2003. a korraldus nr 423, *Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu* (RTL 2003, 81, 1208);
Asjaõigusseadus (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 52, 303; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 13, 64; 17, 95).

Maaparanduseks peetakse maaparandusseaduse tähenduses maa kuivendamist, niisutamist ja maa veerežiimi kahepoolset reguleerimist, samuti happeliste muldade lupjamist ning agromelioratiivsete, kultuurtehniliste ja muude maaparandushoiutööde tegemist maatulundusmaa sihtotstarbega maa ja maapiirkonnas paikneva põllumajanduslikult kasutatava elamumaa sihtotstarbega eluasemekohtade maa viljelusväärtuse suurendamiseks.

Maaparandussüsteem on maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike hoonete ja rajatiste kogum.

Maaparandushoid on maaparandussüsteemi ja selle maa-ala ning nendega seotud keskkonnakaitserajatiste hooldamine ja uuendamine, happeliste muldade lupjamine, agromelioratiivsete ja kultuurtehniliste tööde tegemine maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa viljelusväärtuse säilitamiseks ning suurendamiseks.

Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk (edaspidi *reguleeriv võrk*) käesoleva seaduse tähenduses on veejuhtmete võrk liigvee vastuvõtmiseks (edaspidi *kuivendusvõrk*) või vee jaotamiseks (edaspidi *niisutusvõrk*). Reguleeriv võrk peab tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima reostuse leviku ohu.

Maaparandussüsteemi eesvool (edaspidi *eesvool*) käesoleva seaduse tähenduses on kuivendusvõrgust voolava liigvee ärajuhtimiseks või niisutusvõrgu veehaardesse vee juurdevooluks rajatud veejuhe või loodusliku veekogu reguleeritud lõik, mille veeseisust sõltub reguleeriva võrgu nõuetekohane toimimine. Riigi poolt korrashoitavad eesvoolud on toodud **tabelis 5**.

Tabel 5. Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu Pihla vallas

Jrk nr	Veejuhtme		Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolu lõigu					Vald
	Kood «Riigi vee-katastris»	Nimi	Pikkus	Alguspunkti		Lõpp-punkti		
				Kirjeldus	X <u>koordinaat</u> Y koordinaat	Kirjeldus	X <u>koordinaat</u> Y koordinaat	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	117350	Lõve jõgi	29,7	suue	<u>433080</u> 6466610	Eikla-Lussu mnt truup	<u>411940</u> 6479050	Kaarma, Pihla, Valjala
2.	117390	Lööne pkr	6,8	suue	<u>427880</u> 6474610	Haeska-Leisi mnt truup	<u>421780</u> 6475910	Valjala, Pihla
3.	117440	Masa pkr	11,2	suue	<u>433080</u> 6466460	Kangrusselja-Sandla mnt truubist 6,63 km vv	<u>423780</u> 6468260	Pihla

Ühiseesvool käesoleva seaduse tähenduses on eesvool, mis tagab mitmel kinnisasjal asuva maaparandussüsteemi toimimise. Eesvool peab tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega. Kuivendusvõrgu suubla käesoleva seaduse tähenduses on looduslik veekogu, kuhu suubub liigvesi eesvoolu või reguleeriva võrgu kaudu. Maaparandussüsteemi maa-ala käesoleva seaduse tähenduses on maa-ala, millel paikneb reguleeriv võrk. Maaparandussüsteemi teenindav tee käesoleva seaduse tähenduses on tee, mis on vajalik maaparandushoiutööde tegemiseks ega ole *teeseaduse* (RT I 1999, 26, 377; 93, 831; 2001, 43, 241; 50, 283; 93, 565; 2002, 41, 249; 47, 297; 53, 336; 61, 375; 63, 387) tähenduses avalikult kasutatav tee.

Reguleeriv võrk peab tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima reostuse leviku ohu. Eesvool peab tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega.

Maaparanduse uurimistöö tegemiseks, ehitusprojekti koostamiseks või maaparandussüsteemi või ehitusprojekti ekspertisiga seotud toimingute tegemiseks on maaparandusalal tegutseval ettevõtjal õigus viibida kinnisasjal, kuhu ehitatakse või kavandatakse ehitada maaparandussüsteem, ning kinnisasjal, mida võib kavandatud maaparandussüsteem mõjutada või mis võib mõjutada kavandatavat maaparandussüsteemi (edaspidi *naaberkinnisasi*), kas selle kinnisasja omaniku või tema volitatud isiku juuresolekul või nimetatud isikute juuresolekuta, kui kinnisasjal viibimise aeg on omanikuga või tema volitatud isikuga kokku lepitud.

Kinnisasja omanik peab lubama ehitada oma kinnisasjale teist kinnisasja teeniva maaparandussüsteemi, kui teist kinnisasja ei ole maaparandussüsteemi ehitamata võimalik sihipäraselt kasutada või kui selle ehitamine teise kohta põhjustab ülemääraseid kulutusi. Asjaosalistel tuleb seada realservituut asjaõigusseaduses sätestatud alustel ja korras.

Niisutussüsteem on rajatiste kompleks vee ammutamiseks veallikast ja selle jaotamiseks niisutatavale maa-alale.

Maaparandussüsteemi rajamine võõrale maale:

- maa kuivendamiseks või niisutamiseks vajaliku veejuhtme rajamisele võõrale maale on madalama maatüki omanik kohustatud hüvitusega laskma juhtida oma maatükile looduslikku vett, kui see varem loomulikult viisil sinna voolas või imbus. Kui selline vee juhtimine tekitab talle kahju, võib ta nõuda, et kõrgema maatüki omanik omal kulul pikendaks kunstlikku veejuhet läbi madalama maatüki;
- vee juhtimiseks läbi võõra maa tuleb asjaosalistel seada servituut valitseva kinnisasja kasuks, mille kohta kohaldatakse asjaõigusseaduse sätteid;
- vee juhtimine peab toimuma võimalikult mööda piire või sihte, kus maaparandussüsteem maa kasutamist kõige vähem takistab ja maale kõige vähem kahju tekitab. Läbi õue, puiestike, viljapuu- ja kõögiviljaaedade võib vett juhtida ainult toruveejuhtmetega, kui omanikuga ei lepita kokku teisiti.

Maaomanik peab arvestama järgmiste nõuete ja piirangutega:

- igasugune kunstlik veevoolu takistamine ja ummistamine maaparandussüsteemis ning veevõtt maaparandussüsteemist, kui see tekitab kahju teisele maaomanikule või maaparandussüsteemile, on keelatud;
- maad ei või harida lähemal kui 1 m eesvoolu pervest, kui seadusega või Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras ei määrata kindlaks laiemat veekaitsevööndit;
- maaomanik peab lubama kasutada oma maad maaparandussüsteemide seisundi kontrollimiseks, maaparanduslikeks uurimis- ja projekteerimistöödeks, maaparandustöödest tingitud ajutisteks läbisõitudeks ja pinnase paigaldamiseks, kui hüvitatakse talle tekitatud kahju;
- maa kruntimisel või ümberkruntimisel kooskõlas maakorralduslike õigusaktidega tuleb tagada maaparandussüsteemi toimimine ja kaitse.

Maaomanikul/maavaldajal on õigus:

- kui tema maast antakse õigus vett läbi juhtida, võib maaomanik nõuda maaparandussüsteemi alla jääva maa äraostmist loa saaja poolt, samuti kogu ülejäänud maa või selle osa äraostmist, mis maaparandussüsteemi rajamise tagajärjel kasutuskõlbmatuks muutub;
- saada maaparandussüsteemi rajajalt hüvitist tekitatud kahjude eest. Maaomanik ja -valdaja võivad nõuda eelnevalt tagatise maksmist deposiiti.

Veekogude kallastel rakendatakse järgmisi keskkonnakaitselisi meetmeid:

- veekogu kallastele rajatakse puhverribasid või puhverlodusid;
- voolusängis oleva reostuse püüdmiseks on sobiva reljeefiga kohtades võimalik ehitada settebasseine,
- vajaduse korral võib voolusängis oleva reostuse püüdmiseks kasutada keemilisi filtreid.

Maaparandussüsteemi korrastamistöödel või rekonstrueerimisel tuleb arvestada maaparandustööde võimalikku mõju järgmistele maaparandustööde piirangutsoonidele:

- I klassi piirangutsoonideks on kaitseala vööndid, kus kehtestatud kaitse-eeskiri ei luba maaparandustöid (loodusreservaadid ja sihtkaitsevööndid, kus maaparanduse hooldustööd on keelatud);
- II klassi piirangutsoonideks on kaitseala sihtkaitsevööndid, kus kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajaliku või seda objekti mittekahjustava tegevusena on kaitseala kaitse-eeskirjaga lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd;
- III klassi piirangutsoonideks on kaitsealade piiranguvööndid, programmalade üldvööndid ja eelmistes punktides nimetatud alad.

5.4.14 Välisõhu saastekaitse

Alus: *Välisõhu kaitse seadus* (RT I 2004, 43, 298);

Vabariigi Valitsuse 26.01.1999. a määrus nr 38, *Eluruumidele esitatavate nõuete ja üüri arvestamise korra kinnitamine* (RT I 1999, 9, 38; 2000, 66, 427; 2001, 67, 403; 97, 613; 2002, 66, 402).

Keskkonnaministri 7. septembri 2004. a määrus nr 115 *Välisõhu saastatuse taseme piir-, sihtväärtused ja saastetaluvuse piirmäärad, saasteainete sisalduse häiretasemed ja kaugemad eesmärgid ning saasteainete sisaldusest teavitamise tase* (RTL 2004, 122, 1894).

Sotsiaalministri 18.09.2000. a määrus nr 59, *Paikse saasteallika sanitaarkaitseala eritingimused* (RTL 2000, 103, 1617).

Sotsiaalministri 04.03.2002. a määrus nr 42, *Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid* (RTL 2002, 38, 511);

Välisõhk on troposfääri hooneväline õhk, välja arvatud õhk töökeskkonnas. Saasteaine on keemiline aine või ainete segu, mis eraldub välisõhku tegevuse otsesel või kaudsel tagajärjel ja mis võib mõjuda kahjulikult inimese tervisele või keskkonnale, kahjustada vara või kutsuda esile pikaajalisi kahjulikke tagajärgi.

Saasteallikas on saasteaineid välisõhku suunav või eraldav objekt. Saasteallikad jagunevad paikseteks ja liikuvateks saasteallikateks. Paikne saasteallikas on püsiva asukohaga üksik saasteallikas, kaasa arvatud teatud aja tagant teisaldatav saasteallikas, või ühel tootmisterritooriumil asuvate saasteallikate grupp. Liikuv saasteallikas on püsiva asukohata saasteallikas, mis samal ajal saasteainete välisõhku eraldamisega võib vahetada asukohta.

Saasteallika mõjupiirkond on piirkond, kus saasteallikast eralduva saasteaine heitkogus moodustab maapinnalähedases õhukihis saasteaine sisalduse, mis on vähemalt kümme protsenti välisõhu saastatuse taseme ühe tunni keskmisest piirväärtusest. Saasteallika mõjupiirkonnas kehtivad välisõhu saastatuse taseme piir- ja sihtväärtused ka õhukihis, mis ulatub kahe meetri võrra kõrgemale kõige kõrgemal asuva eluruumi laest ja ühe meetri kaugusele eluruumi välisseinast.

Paikse saasteallika saasteaine heitkoguse piirväärtus on majandustegevuse mis tahes valdkonna paiksest saasteallikast eralduva saasteaine piirkogus väljuvate gaaside mahu-,

toodangu-, võimsuse-, energia- või ajahüki kohta väljendatuna kontsentratsiooni, protsendi või heitkoguse tasemenähtuse. Heitkoguse piirväärtust ei tohi ületada.

Arvestades inimorganismide erinevat kohanemisreaktsiooni, võib keskkonnaminister Tervisekaitseinspektiooni ettepanekul kehtestada määrusega elanikkonna tundlike gruppide tervise kaitseks välisõhu saastatuse taseme käesoleva seaduse §-s 26 sätestatutest rangemad piirväärtused järgmistele asutustele territooriumil:

- tervishoiuasutus;
- hoolekandetasutus;
- lasteaed;
- kool.

Ebameeldiva või ärritava lõhnaga aine (edaspidi lõhnaaine) käesoleva seaduse tähenduses on inimtegevusest põhjustatud välisõhku eralduv aine või ainete segu, mis võib tekitada elanikkonnal soovimatut lõhnataju. Lõhnaaine esinemise välisõhus määrab selleks moodustatud lõhnaaine esinemise määramise ekspertrühm. Lõhnaaine esinemise määramise ekspertrühm annab hinnangu lõhnaaine esinemise kohta välisõhus ning lõhnaaine esinemise korral nõuab seda põhjustava saasteallika valdajalt lõhna vähendamise tegevuskava koostamist.

Mootor-, õhu-, vee- ja rööbassõiduki, mopeedi, maanteevälise liikurmasina, traktori ning muu liikuva saasteallika heitgaasi saasteainete sisaldus ja suitsusus ning müra ei tohi ületada kehtestatud normatiive.

Mootorsõiduki juht peab vältima:

- tolmu ja prahi levikut puistematerjalide veokilt;
- välisõhu saastamist töötava mootoriga seisvalt mootorsõidukilt, kui see ei ole tingitud töökorraldusest.

Maavarade kaevandamisel, lõhkamistööl, sõnnikuhoidlate rajamisel, puistematerjalide laadimisel või muul seesugusel tegevusel, mis võib tõenäoliselt põhjustada saastatuse taseme piirväärtuste ületamist maapinnalähedases õhukihis, on saasteallika valdaja kohustatud rakendama täiendavaid meetmeid saasteainete välisõhku eraldumise vähendamiseks. Saasteainete välisõhku eraldumist vähendavad meetmed ei tohi kaasa tuua pinnase ja vee saastamist.

Transpordisõlmede ning tootmis- ja teenindusobjektide kavandamisel tuleb vältida territooriume, kus ebasoodsate ilmastikutingimuste korral on välisõhku eraldunud saasteainete hajumine loodus- või tehisoludest tingitud põhjustel takistatud.

Objekti valdaja on kohustatud rakendama abinõusid tolmu ja prahi leviku vältimiseks tema halduses olevatel ladustamiskohtadel, tänavatel ja teedel

Silmas pidades õhusaaste kauglevi, mis võib ületada riigipiire, ja piiriülese õhusaaste kauglevi Genfi konventsiooni (RT II 2000, 4, 25) nõudeid, on keelatud ehitada korstnaid, millest saasteained väljuvad kõrgemal kui **250 meetrit maapinnast**.

Käitise projekteerimisel tuleb arvestada, et saasteaineid välisõhku väljutavad korstnad, ventilatsiooniavad ja -torud oleksid vähemalt **5 meetrit** kõrgemal saasteallikast, kuni **50 meetri** kaugusel eluhoonetest ning oleksid täidetud seaduses sätestatud nõuded.

Välisõhu saasteluba (edaspidi saasteluba) ja erisaasteluba on dokumendid, mis annavad seaduses sätestatud juhtudel õiguse viia saasteaineid paiksest saasteallikast välisõhku ning määravad selle õiguse kasutamise tingimused.

Kui piirkonna välisõhu hinnatud saastatuse tase või seaduse alusel kehtestatud saasteaine heite summaarne piirkogus ei võimalda rahuldada kõiki saasteloa taotlusi, on saasteloa saamise eelisõigus isikul:

- kes toodab energiat olme- või sotsiaalvajadusteks;
- kelle saasteainete heitkogus samalaadse toodangu ühiku kohta on kõige väiksem.

Paikse saasteallika valdaja peab kasutama parimat võimalikku tehnikat, energiasäästlikku tehnoloogiat, keskkonnasõbralikke energiaallikaid ja püüdesaadmeid saasteainete heitkoguste vähendamiseks sedavõrd, kuivõrd see on tehniliselt võimalik ja majanduslikult mõistlik tehtavaid kulutusi ja tekkida võivat kahju arvestades.

Saasteallika valdaja rakendab täiendavaid meetmeid, et vähendada süsinikdioksiidi ja teiste kasvuhoonegaaside, nagu metaani, dilaammastikoksiidi, hüdrofluorosüivesinike, perfluorosüivesinike ja väävelheksafluoriidi heitkoguseid, mis välisõhus akumuleerides võivad põhjustada kliimamuutust. Paiksetest ja liikuvatest saasteallikatest eralduvate kasvuhoonegaaside summaarse lubatud heitkoguse ja selle jaotuskava kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

Müra. Välisõhus leviv müra on inimtegevusest põhjustatud ning välisõhus leviv soovimatu ja kahjulik heli, mille tekitavad paiksed või liikuvad saasteallikad.

Müra tekitamine põhjendamatult on keelatud.

Müra piirtase on suurim lubatud müratase, mille ületamisel tuleb rakendada müratõrjeabinõusid.

Müra kriitiline tase on müratase, mille ületamine tekitab ebarahuldava mürasituatsiooni ja põhjustab inimese tugeva häirituse ning mille juures tuleb rakendada abinõusid inimese tervise kaitseks.

Müra taotlustase on müra normtase, mida kasutatakse uuel planeeritaval alal ja olemasoleva müraolukorra parandamiseks.

Välisõhus leviva müra piiramise eesmärgil planeeringu koostamisele esitatavad nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega. Välisõhus leviva müra normtasemed ning mürataseme määramise ja hindamise meetodid kehtestab sotsiaalminister määrustega.

Müra normtasemete kehtestamisel lähtutakse:

- päevasest (7.00-23.00) ja öisest (23.00-7.00) ajavahemikust;
- müraallikast: auto-, raudtee- ja lennuliiklus, veesõidukite liiklus, tööstus-, teenindus- ja kaubandusettevõtted, spordiväljakud ja meelelahutuspaigad, ehitustööd, elamute ja üldkasutusega hoonete tehnoseadmed, naabrite müra (olmemüra);
- müra iseloomust: püsiva või muutuva tasemega müra;
- välismüra normimisel: hoonestatud või hoonestamata ala kategooriast.

Hoonestatud või hoonestamata alad jaotatakse üldplaneeringu alusel:

- I kategooria: looduslikud puhkealad ja rahvuspargid, puhke- ja tervishoiuasutuste puhkealad;
- II kategooria: laste- ja õppeasutused, tervishoiu- ja hoolekandetasutused, elamualad, puhkealad ja pargid linnades ning asulates;
- III kategooria: segaala (elamud ja ühiskasutusega hooned, kaubandus-, teenindus- ja tootmisettevõtted);
- IV kategooria: tööstusala.

Välismüra lubatud müra osas tuleb lähtuda Sotsiaalministri määrusest nr 42, *Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid* toodud arvulistest suurustest. Siinkohal on määrusest välja toodud ainult taotlustaseme arvsuurused uutel planeeritavatel aladel **tabel 6** ja **tabel 7**.

Tabel 6. Liiklusmüra (auto-, raudtee- ja lennuliiklus, veesõidukite liiklus) ekvivalenttase $L_{pA,eq,T}$, dB

	Päeval	Öösel
I kategooria	50	40
II kategooria	55	45
III kategooria	60	50
IV kategooria	65	55

Tabel 7. Tööstusettevõtete müra ekvivalenttase $L_{pA,eq,T}$, dB

	Päeval	Öösel
I kategooria	45	35
II kategooria	50	40
III kategooria	55	45
IV kategooria	65	55

Kaubandus- ja teenindusettevõtete, spordiväljakute ja meelelahutuspaikade tegevusest põhjustatud müra taotlustase on samane tööstusmüra taotlustaseme arvsuurusega uutel planeeritavatel aladel.

Pihtla vallavolikogul on õigus kehtestada välisõhus levivale mürale oma haldusterritooriumil või selle osal kehtestatud normidest kuni 50 protsenti rangemaid normtasemeid.

Projekteerimistingimuste määramisel tuleb lähtuda Sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42, *Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid* toodud arvulistest suurustest.

5.4.15 Tuleohutusnõuded

Alus: Siseministri 8.09.2000. a, määrus nr 55, *Tuleohutuse üldnõuded* (RTL 2000, 99, 1559; 2004, 100, 1599);
Ehitiste tuleohutus. Osa 1. Üldeeskiri, EPN 10.1 (ET-1 0109-0235);
Ehitiste tuleohutus. Osa 1. Üldeeskiri Abimaterjal EPN 10.1 kasutajale EPN 10.1/AM –1 (ET-2 0109-0306).

Vastutus tuleohutusnõuete täitmise eest krundil lasub selle omanikul või valdajal. Territooriumi sõidutee, juurdepääs ehitisele ja ladustatud materjalile ning tuletõrjeveevõtukohale hoitakse vaba ning aastaringselt kasutamiskõlblikus seisukorras. Objekti territoorium tuleb hoida alaliselt puhas põlevmaterjali jäätmetest. Territooriumi puhastamise sageduse kehtestab objekti valdaja. Jäätmete hoiukoht peab paiknema põlevmaterjalist või süttiva pinnakihi ehitisest või mis tahes tulepüsivusega ehitise välisseinas olevast ukse-, akna- või muust avast vähemalt 2 meetri kaugusel.

Tee või läbisõidukoha sulgemisel remondiks või muuks otstarbeks, kui see takistab tuletõrje- ja päästetehnika läbisõitu, rajatakse viivitamatult muu läbipääs suletavasse lõiku või seatakse üles ümbersõiduvõimalust näitav viit. Linna või muu tiheasustusega kohas tänava läbisõiduks sulgemisel rohkem kui üheks ööpäevaks informeerib tänava sulgemisloa saanud isik sellest viivitamatult häirekeskust.

Territooriumil ei tohi:

- ladustada ehitiste vahelisse tuleohutuskuja alasse mis tahes põlevmaterjali, põlevpakendis seadet või -taarat ning parkida mootorsõidukit või muud tehnikat;
- rajada ehitist ilma kehtestatud korras heakskiidetud ehitusprojektita;
- sõita sädemepüüdjata mootorsõidukiga põlevvedeliku või -gaasi või muu kergestisüttiva materjali kasutamise- ja hoiukohta või -ruumi;
- teostada tule- ja plahvatusohtlikku protsessi väljaspool selleks otstarbeks seadistatud kohta;
- remontida põlevvedeliku või -gaasiga täidetud torustikku või seadet;
- ladustada põlevmaterjali vahetult isoleerimata juhtmetega elektriõhuliini alla või lähemale kui 2 m objekti territooriumi välispiirist;
- valada põlevvedelikku ja oksüdeerijat maha või kanalisatsioonivõrku;
- tankida mootorsõidukit vahetult selle hoiukohas;
- põletada kulu, välja arvatud Keskkonnaministri 15.06.1998. a määruses nr 46 Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete kinnitamine (RTL 1998, 216/217, 854) kehtestatud juhtudel ja korras.

Tulekahju tekkimisel tuleb tagada inimeste ohutus ja nende kiire evakueerimine või päästmine ohustatud alast.

Tule leviku takistamiseks põlevalt hoonelt teistele hoonetele eraldatakse hooned üksteisest tuleohutuskujadega. Ehitistevahelised minimaalsed tuleohutuskujad on toodud **tabelis 8**

Tabel 8. Ehitistevahelised minimaalsed tuleohutuskujad.

Ehitise tulepüsivusklass	TP1	TP 2 ja TP3
TP1	6 m	8 m
TP2 ja TP3	8 m	10 m

Märkused: Kui hoone loetakse kuuluvaks kolmandasse tuleohutusklassi (vt EPN 10.2), tuleb tuleohutuskuja sellest hoonest suurendada 50% võrra. Tulemüüri olemasolul tuleohutuskuja ei normeerita.

Tulepüsivusklassi TP1 kuuluv ehitist tuleb püstitada kinnistu piirist vähemalt **3 m** ja klassidesse TP2 või TP3 kuuluv ehitist vähemalt **5 m** kaugusele.

6 TIHEASUSTUSEGA ALAD

Käesoleva üldplaneeringuga Pihla vallas rannaalal tiheasustatud alasid ei määrata.

7 DETAILPLANEERINGU KOHUSTUSEGA ALAD JA JUHUD

Detailplaneering koostatakse üldjuhul rannaala üldplaneeringuga kavandatu elluviimiseks, kuid sellega võib taotleda ka kõrgema taseme planeeringu osalist muutmist (v.a käesolevas planeeringus kehtestatud keelu korral). Detailplaneeringu koostamist Pihla valla territooriumil korraldab Pihla Vallavalitsus, kes võib detailplaneeringu koostamisest huvitatud isikuga, kellel on soov antud maa-alale ehitada, sõlmida lepingu detailplaneeringu koostamise kohta. Kui detailplaneeringu läbiviimist finantseerib maaomanik või ehitustegevusest huvitatu, on kohalikul omavalitsusel kohustus korraldada avalikkusega suhtlemist planeeringuprotsessi käigus.

Käesoleva planeeringuga on määratud detailplaneeringu kohustusega alaks:

- reserveeritud elamuala Tirbi poolsaare lõuna-kagu osas;
- reserveeritud elamuala Rannakülas

Käesoleva planeeringuga on määratud detailplaneeringu kohustus järgmistel juhtudel:

- kõigi uute tööstus- ja tootmishoonete ja –rajatiste ehitusprojekti koostamine ja püstitamine valla rannaalal toimub ainult detailplaneeringu alusel.

Väiksemate maa-alade planeerimine on võimalik läbi viia vastavalt *planeerimisseaduses* (RT I 2002, 99, 579) sätestatud detailplaneeringu koostamise lihtsustatud korrale. Detailplaneeringu koostamise lihtsustatud kord kehtib olemasolevale hoonestusalale kuni viie üksikelamu, suvila või aiamaa krundi planeerimise soovi korral. Sel juhul võib kohalik omavalitsus loobuda planeeringu avalikustamise nõuete täitmisest, asendades need planeeritava krundi ja naaberkruntide omanike kooskõlastustega.

Samuti võib kohalik omavalitsus asendada avalikustamise nõuded planeeritava krundi ja naaberkruntide omanike kooskõlastustega detailplaneeringu puhul, mis koostatakse olemasolevatele hoonetele ja rajatistele krundi suuruse määramiseks aladel, kuhu ei rajata detailplaneeringu koostamise kohustust tingivaid uusi hooneid ning kus säilib hoonete kasutamise senine otstarve. Detailplaneeringu koostamise lihtsustatud kord ei laiene muinsus- või looduskaitse all olevatele maa-aladele ja ehitistele ega *looduskaitseadusega* sätestatud ranna- ja kaldaaladele.

Detailplaneeringute koostamise ja projekteerimise tingimused väljastab Pihla Vallavalitsus. Kõik omavalitsusele ehitised tuleb koheselt likvideerida või viia seadusega kooskõlla omaniku kulul.

8 EHITAMISE PRINTSIIBID PIHTLA VALLAS

Saare maakonna rannaala tsoneeringu (2003) koostamise käigus lepiti kokku üldised ehitamise printsiibid rannaalal, et säilitada traditsioonilised rannaalad, iseloomulik asustus, hea põllumaa ning tagada juurdepääs rannale.

Lähtuvalt ülaltoodust jääb Pihla vallas rannaalal elamuehituses põhiliseks ühepereelamute ehitamine. Ehitustegevusel tuleb vältida häid põllu- ning metsamaid, liigrikaste biotoopidega alasid ja kasutusväärtusega maavarade või maa-ainesega alasid. Vältida tuleb suuremaid pinnavormide muutmisi juurdepääsu teede rajamisel või hoonete paigutamisel nõlvadele.

Uute hoonete ehitamisel tuleb järgida väljakujunenud planeerimisviisi ja hoonestuslaadi. Uued ehitised peavad olema nii põhiplaanis kui mahus lähedalasuvate sarnaste gabariitide ja katusekuju- ja kalletega. Vältida tuleb abihoonete juhuslikku ja plaanipärast ehitust. Abihooned ja nende välisviimistlus peaksid sobima elamutega.

Rannaalale ehitatavad ehitised peavad olema ka mere poolt vaadates visuaalselt esteetilised.

Kinnistu piirile ei tohi ehitada lähemale kui **5 m**, kui käesoleva planeeringuga või ehitusmäärusega pole määratud teisiti.

Käesoleva üldplaneeringuga määratakse elamukrundi suuruse piirang, et tagada piirkonna looduskeskset ja maapiirkonnale omast ilmet ning vältida tiheasustatud alade teket rannaalal. Pihla vallas sätestatakse elamukrundi suuruseks rannaalal reeglina **1 ha**, mis saab ehitusõiguse. Elamukrundi miinimum laius ei tohi olla kitsamas suunas alla **50 m** ja kahe maja miinimumkaugus alla **100 m**, kui käesoleva planeeringuga ei ole sätestatud teisiti.

Maastiku struktuuri ja väärtuste säilitamise otstarbel seatakse käesoleva üldplaneeringuga planeeringualal minimaalseks krundi suuruseks mis saab ehitusõiguse:

- **Nässuma ja Rannaküla külades** reserveeritud elamualadel **2 ha**;
- **Tirbi poolsaarel Lahekülas** reserveeritud elamualadel mitte vähem kui **0,5 ha** ja elamute vaheliseks miinimumkauguseks minimaalselt **75 m**

Lisaks määrab vald planeeringuga kõikide merega piirnevate kinnistute jagamisel tingimuseks loodava kinnistu miinimum laiuse kitsamas suunas **mitte alla 100 m**.

Erandjuhtumil võib väiksemaks jagamine toimuda vaid detailplaneeringu alusel. Väiksemad krundid, võib moodustada alajaamade, pumplate, puhastusseadmete, liiklus-alade jt tehniliste kommunikatsioonide jaoks.

Rannavööndis võib kohalik omavalitsus elamukruntide väiksemaks jagamisest keelduda.

Projekteerimistingimused väljastab Pihla Vallavalitsus vastavalt kehtivale valla ehitusmäärusele, tehniliste rajatiste ja kommunikatsioonide projekteerimistingimused aga trasside haldaja või vastav ametkond.

8.1 Tehnovõrgud

Hajaasustuse piirkonnas rajatakse kommunikatsioonid reeglina krundi valdaja poolt. Võrkude tehnilisi tingimusi väljastavad trasside haldajad. Projektid tuleb kooskõlastada Pihtla Vallavalitsusega ja vastavate võrkude valdajatega.

Tehnovõrke haldavaid ametkondi tuleb teadvustada maastiku väärtustest ja juhtida tähelepanu sellele, et erinevad õhuliinid, elektripaigaldised, radari- ja mobiilimastid ning tuulegeneraatorid risustavad vale asukoha valikul maastikku. Uute liinide rajamisel tuleb soovitada vanade liinikoridoridega arvestamist. Võimaluse korral tuleb paigutada uued liinid maa alla.

8.2 Piirded

Käesoleva planeeringuga sätestatakse *Saare maakonna rannaala tzoneeringus* toodud soovitude alusel, et kogu kallasraja ulatuses ei tohi rajada piirdeid, v.a rannas olevate karjamaade piirded, mille rajamisel tuleb ette näha läbipääsu kohtad.

Piirete rajamisel rannaalal tuleb eelistada traditsioonilisi materjale ning kohalikke ehitusviise ja -tavasid. Hajaasutuses ei tohi rajada piirdeid, mis on kõrgemad, kui **1,8 meetrit** maapinnast.

Erandi moodustavad rajatavad traditsioonilised kiviaiad, mis vastavalt *Saare maakonna rannaala tzoneeringuga* määratud **rannavööndis** ei tohi olla kõrgemad kui **1,4 meetrit** maapinnast.

9 MUNITSIPAALI TAOTLETAVAD ALAD

Käesoleva üldplaneeringuga on määratud alad, mis Pihtla vald soovib saada munitsipaalomandisse eesmärgiga kujundada avatud puhkealad tagada juurdepääs rannale ning luua võimalus avaliku ranna rajamiseks. Alad on kantud üldplaneeringu kaardile ja tähistatud sinise raamjoonega ja tähega M.

Munitsipaali taotletavad maaalad on:

- Sutu külas Sutu ujumisrand- vahemikus kinnistu 59201:003:0182 idapiiri pikendusest mereni kuni kinnistu 59201:003:0956 läänepiiri pikenduseni mereni. Põhjapoolne piir ulatub olemasolevate kinnistute lõunapiirini
- Vanamõisa külas Vanamõisa – Vaivere-Vätta maantee, Laheküla munitsipaaltee ja läänesuunas olevate kinnistute ja Kasti maastikukaitseala idapiiride vahele jääv ala.

10 OLEMASOLEVAD PLANEERINGUD JA PLANEERINGUTE VAJADUS

Konkreetne planeeringute koostamise järjestus sõltub siiski elu poolt dikteeritud vajadustest ja investeerijate ning ehitada soovijate olemasolust.

10.1 Kehtima jäävad detailplaneeringud Pihla vallas

Käesolev planeering ei ole aluseks ühegi varem valminud planeeringu muutmiseks ega kehtetuks tunnistamiseks, kui see pole planeeringuga ette nähtud.

Kehtima jäävad planeeringud Pihla vallas (seisuga 01.01.2005):

- Nässuma külas Veere maaüksuse detailplaneering;
- Nässuma külas Tonni maaüksuse detailplaneering;
- Vanamõisa külas Väike-Saare maaüksuse detailplaneering;
- Laheküla külas, Vahe maaüksuse detailplaneering
- Laheküla külas Põllu maaüksuse detailplaneering
- Laheküla külas Pihla, Pohla ja Eeriku maaüksuste detailplaneering
- Laheküla küla, Toominga maaüksuse detailplaneering
- Sutu külas, Jakobi, Kalda ja Alliku maaüksuste detailplaneering
- Rannaküla külas , Rannamäe maaüksuse detailplaneering

11 ETTEPANEK KEHTIVA MAAKONNAPLANEERINGU MUUTMISEKS

Käesoleva üldplaneeringuga tehakse ettepanek muuta kehtivat Saare maakonna planeeringut Pihtla valla rannaalal kehtestatud ehituskeeluvööndite ulatuste osas allpool toodud kohtades ja juhtudel.

Pihtla vald kehtestab käesoleva üldplaneeringuga ehituskeeluvööndi laiuseks **200 m** merepiirist kogu Pihtla valla rannajoone ulatuses, v.a järgmistes kohtades:

- Sutu lahe kirde rannal, Rannaküla elamuala rannaosal määrata taotletava ehituskeeluvööndi vähendamise ulatus kinnistu 59201:004:0079 läänepiirist idapiirini. Ehituskeeluvööndi laiuseks määrata **170 m**;
- Sutu lahe kirde rannal, Sutu ja Leina külade elamuala rannaosal määrata taotletava ehituskeeluvööndi vähendamise ulatus kinnistu 59201:003:0503 läänepiirist kuni kinnistu 59201:004:0248 idapiirini. Ehituskeeluvööndit laiuseks määrata ulatus kuni teeni.
- Tirbi (e Kasti) poolsaare elamuala lõuna ja kagu rannaosal. Ehituskeeluvööndi laiuseks määrata **100 m**;

Ehituskeeluvööndite ulatused on näidatud planeeringu kaardil.

12 KASUTATUD KIRJANDUS

1. Laidevahe kaitseala üldplaneering. 2000. Koostaja Rein Kuresoo. Tartu. Kättesaadav http://w3.saaremaa.ee/valjala/Planeeringud/Laidevahe_uldplaneering.pdf.
2. Perens, R. Eesti põhjavee kaitstuse kaart 1:400 000. 2001. Eesti Geoloogiakeskus hüdroteoloogia osakond. Tallinn;
3. Pihtla valla arengukava 2004-2010. 2004. Pihtla vallavalitsus. Pihtla.
4. Puhkus riigimetsas. 2004. Riigimetsa Majandamise Keskuse kodulehekülg : <http://www.rmk.ee/pages.php3/0103>
5. Saare maakonna jäätmekava. 2002. Teostaja Juhan Ruut. EcoPro AS. Tallinn-Kuressaare. Kättesaadav http://www.envir.ee/jaatmed/Saaremaa_jk.pdf;
6. Saare maakonna planeering. 1999. I osa olemasolev olukord. II osa Saaremaakond täna ja aastal 2015. Saare maavalitsus, Kuressaare;
7. Saare maakonna rannaalade tsoneering. 2003. Saaremaa Omavalitsuste Liit. AS Entec. Pärnu.
8. Saare maakonna rannaalade tsoneering. Seaduslikud piirangud. 2003. Saaremaa Omavalitsuste Liit. AS Entec. Pärnu.
9. Saaremaa väärtuslikud kultuurmaastikud. 2003. Teostaja A. Merila. Eesti Põllumajandusülikool Keskkonnakaitse Instituut. Tartu (valmimas);
10. Väärtuslike maastike määratlemine. 2001. Metoodika ja kogemused Viljandi maakonnas. Keskkonnaministeerium. Tallinn kättesaadav <http://www.sisemin.gov.ee/atp/failid/metoodika.pdf>;

13 LISAD

LISA 1. MUINSUSKAITSEALUSED OBJEKTID

LISA 2. LOODUSKAITSEALUSED ÜKSIKOBJEKTID

LISA 3. NATURA 2000 EELVALIKU ALAD

LISA 1. MUINSUSKAITSE OBJEKTID

Jrk nr	Reg. nr	Mälestise nimi	Aadress	Vana reg. nr
1.	4151	Püha vana kalmistu	Püha küla	-
2.	4152	Püha kirikuaed	Püha küla	Arh. 354, Arhe. 343-k
3.	12604	Kalmistu "Vareseranna kabel"	Kailuka küla	726
4.	12605	Ohverdamiskoht	Sutu küla	727
5.	12624	Kivikalme	Sutu küla	724
6.	12625	Kivikalme	Sutu küla	721
7.	12626	Kivikalme	Sutu küla	722
8.	12627	Kivikalme	Tölluste küla	2054
9.	12628	Kivikalme	Vanamõisa küla	723
10.	21045	Püha kirik	Püha küla	354
11.	21046	Püha kirikuaia piirdemüür	Püha küla	354
12.	21047	Tölluste mõisa peahoone	Tölluste küla	355
13.	21048	Tölluste mõisa park	Tölluste küla	355
14.	21049	Tölluste mõisa piirdemüürid	Tölluste küla	356
15.	21050	Tölluste mõisa kivisild	Tölluste küla	356
16.	21051	Tölluste mõisa ait	Tölluste küla	356
17.	21052	Tölluste mõisa aednikumaja	Tölluste küla	356
18.	21053	Tölluste mõisa tall	Tölluste küla	356

Alus:

- „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ Kultuuriministri 19.04.1997. a. määrus nr 3, (RTL 1997, 65, 355) – muistise jrk nr tabelis: 1, 2;
- "Kultuurimälestiseks tunnistamine" Kultuuriministri 01.09.1997. a määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) – muistise jrk nr tabelis: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;
- "Kultuurimälestiseks tunnistamine" Kultuuriministri 27.10.1998. a määrus nr 25, (RTL 1998, 342/343, 1397) – muistise jrk nr tabelis: 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.

LISA 2. LOODUSKAITSE ÜKSIKOBJEKTID

Jrk nr	Objekti nimi	Asukoht	Kaitsevöönd	Valitseja
1.	Tõlluste tamm	Tõlluste küla	50 m	Saaremaa KKT
2.	Pihtla tamm	Pihtla küla	50 m	Saaremaa KKT

LISA 3. NATURA 2000 EELVALIKU ALAD

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitsealade võrgustik, mille eesmärgiks on kaitsta Euroopas ohustatud liike ning elupaigatüüpe - soid, metsi, pärandmaastikke jms. Eesti torkab võrreldes muu Euroopaga silma ulatuslike soode-rabadega ning liigirikkust kandvate pärandkooslustega nagu puisniidud ja loopealsed.

Euroopa Liidu *Natura 2000* võrgustik koosneb Eestis:

- linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1-18) kohaselt;
- aladest, millel on EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

Natura ala võib üheaegselt moodustada nii elupaigatüüpide kui ka lindude kaitseks, st nii loodus- kui ka linnuhoiualana.

Vabariigi Valitsuse korraldusega on Saare maakonnas Euroopa Komisjonile esitatava *Natura 2000* võrgustiku alade – linnualade ja loodusalade nimekirjas: 4 linnuala ja 5 loodusala, mis jäävad tervelt või osaliselt Pihtla valla rannaala üldplaneeringu piiridesse (joonis 2).

Pihtla vallas asuvate linnualade loetelu (sulgudes Vabariigi Valitsuse korralduses toodud järjekorra number):

1. (10) **Kasti lahe linnuala.** Linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 3685 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), sooräts (*Asio flammeus*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*);

2. (50) **Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala.** Linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 3892 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), kivirullija (*Arenaria interpres*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakajakas (*Larus canus*), väikekajakas (*Larus minutus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), väikehuik (*Porzana parva*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

3. (54) **Sutu lahe linnuala** Linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 2129 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), aul (*Clangula hyemalis*), kümnokk-luik (*Cygnus*

olor), tutkas (*Philomachus pugnax*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*);

Osaliselt Pihtla valda jääv :

4. (16) **Kura kurgu linnuala.** Linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puudevate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 190 000 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: alk (*Alca torda*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), merivart (*Aythya marila*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e suurrisla (*Calidris canutus*), väikerüdi e väikerisla (*Calidris minuta*), krüüsel (*Cephus grylle*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kühmnökku-luik (*Cygnus olor*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), plüü (*Pluvialis squatarola*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), tumetilder (*Tringa erythropus*);

Pihtla vallas asuvate loodusalade loetelu (sulgudes Vabariigi Valitsuse korralduses toodud järjekorra number):

1. (14) **Allirahu loodusala.** Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi ja II lisa liigi elupaiga kaitseks. Pindala 680 ha. Kaitstav elupaigatüüp: karid (1170). Liik, kelle elupaika kaitstakse: hallhüljes (*Halichoerus grypus*);

2. (86) **Kasti lahe loodusala.** Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide kaitseks. Pindala 3895 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: veealused liivamadalad (1110), laiad madalad lahed (1160), rannaniidud (1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), lood (alvarid) (6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (6530), vanad loodsmetsad (9010), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080);

3. (248) **Nässuma loodusala.** Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide kaitseks. Pindala 236 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: rannaniidud (1630), lood (alvarid) (6280), puisniidud (6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohu (7210);

4. (378) **Siiksaare-Oessaare lahtede loodusala.** Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide kaitseks. Pindala 3892 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150), laiad madalad lahed (1160), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630), kadastikud (5130), (5310), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270), lood (alvarid) (6280), sinihelmikakooslused (6410), puis niidud (6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080);

5. (393) **Sutu loodusala.** Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide kaitseks. Pindala 2161 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: rannaniidud (1630), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270), lood (alvarid) (6280), puisniidud (6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080);

Keskkonnaministri määrusega³ on nendele aladele kehtestatud ajutised piirangud ja valitsejaks määratud Saaremaa keskkonnateenistus. Määrusega rakendatud ajutised piirangud kehtivad kuni määrukses loetletud alade kaitse alla võtmiseni, kuid mitte kauem kui aasta arvates määruse jõustumisest.

Väljaspool kaitsealasid asuvatel *Natura 2000* võrgustiku aladel on keelatud:

- puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- uuendusraie, välja arvatud turberaie perioodiga vähemalt 40 aastat;
- väetiste ja mürkkemikaalide kasutamine looduslikul rohumaal ja metsamaal.

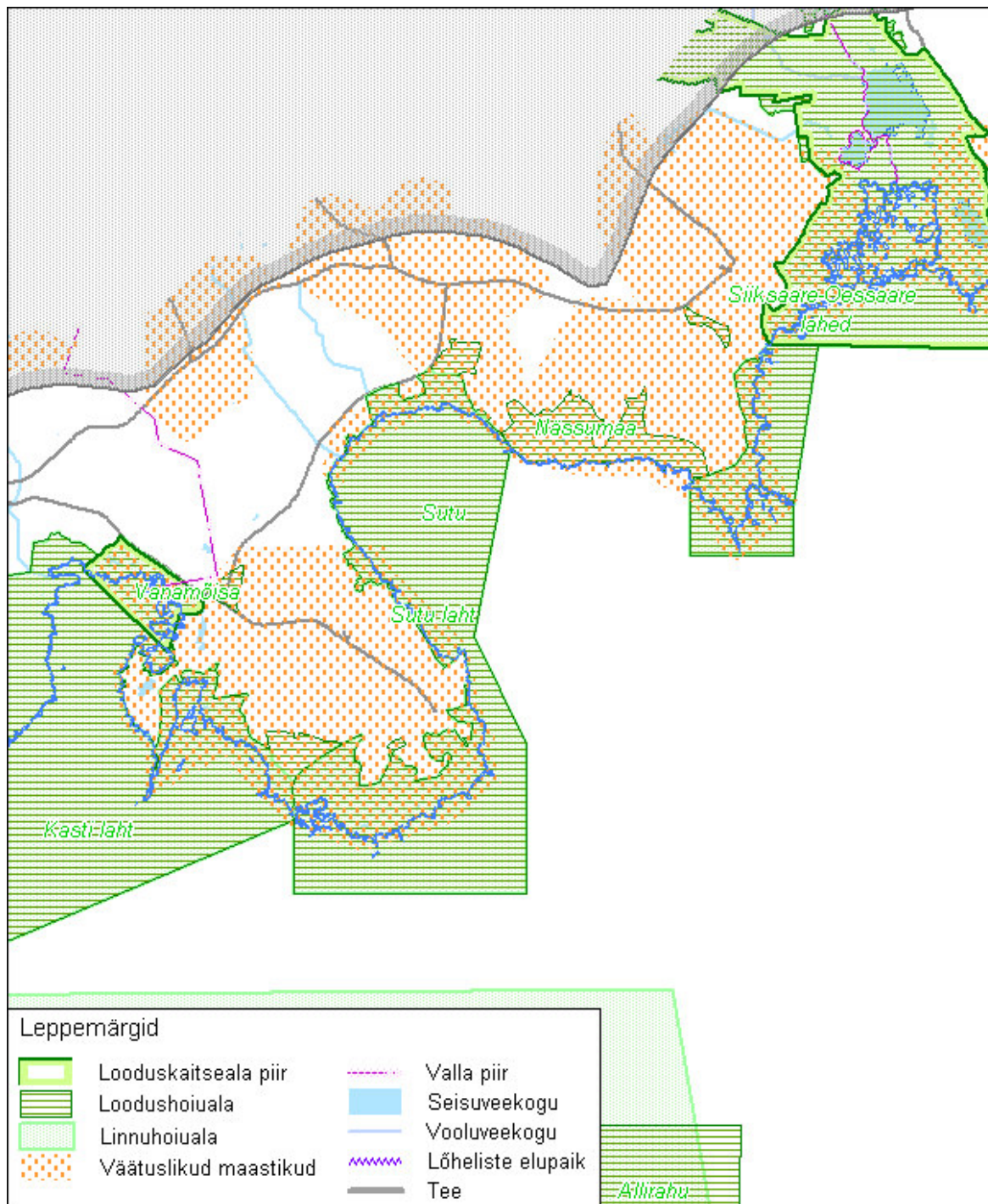
Väljaspool kaitsealasid asuvatel *Natura 2000* võrgustiku aladel on ilma valitseja nõusolekuta keelatud:

- teede ja liinirajatiste rajamine;
- ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine;
- veekogude veetaseme muutmine ja nende kallaste kahjustamine;
- uute maaparandussüsteemide rajamine;
- maavarade ja maa-ainese kaevandamine.

Maaomanikele pakutakse majandustegevuse piiramise korvamiseks mitmesuguseid loodushoiutoetusi, maamaksusoodustust, võimalust maid vahetada või riigile ära müüa. Põllumajandustoetused on *Natura* alal 15% tavalisest suuremad.

Arvestades ülaltoodud on käesoleva üldplaneeringuga sätestatud, et Natura 2000 eelvaliku alade piirid käesolevas üldplaneeringus kehtivad kuni 01.05.2005.a. Peale nimetatud tähtaaja möödumist tuleb need uuendada kooskõlas planeerimisseadusega.

³ Keskkonnaministri 22.04.2004. a määrus nr 24, Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel *Natura 2000* võrgustiku aladel (*RTL 2004, 49, 850*);

Joonis 2. Loodushoiualad, linnuhoiualad ja väärtuslikud maastikud Pihla vallas.